

BU KARAR DANIŞTAY 13.DAİRESİ'NCE İPTAL EDİLMİŞTİR. REKABET KURULU'NUN AYNI KONUYA İLİŞKİN 19.09.2006 TARİH VE 06-66/885-255 NOLU KARARINA İNTERNET SAYFAMIZDAKİ KARAR ARAMA BÖLÜMÜNDEN ERİŐEBİLİRSİNİZ.

04-82/1168-294

Rekabet Kurumu Başkanlığından,

40

REKABET KURULU KARARI

Dosya Sayısı : BN-04-KTS (Soruşturma)
Karar Sayısı : 04-82/1168-294
Karar Tarihi : 27.12.2004
Dosya Konusu : Peugeot Otomotiv A.Ş. ile bayileri arasında yapılan Yetkili Satıcılık Sözleşmeleri ile ilgili Rekabet Kurulu kararlarında öngörülen düzenlemelerin yerine getirilmemesi.

A- TOPLANTIYA KATILAN ÜYELER:

Başkan : Mustafa PARLAK
Üyeler : A. Ersan GÖKMEN, R. Müfit SONBAY, Murat GENCER,
Prof. Dr. Zühtü AYTAÇ, Rifki ÜNAL, Prof. Dr. Nurettin
KALDIRIMCI, M. Sıraç ASLAN

50

B- SORUŞTURMA HEYETİ

Başkan : Rifki ÜNAL
Raportörler : Kemal Tahir SU, Uygur GAZİOĞLU

C- HAKKINDA SORUŞTURMA YAPILANLAR:

- Peugeot Otomotiv A.Ş.

Saniye Ermutlu Sk. No:8, 81090, Kozyatağı/İstanbul

- Peugeot Otomotiv Pazarlama A.Ş.

Kayışdağı Cad. No:45 Kar Plaza E Blok 81120 İçerenköy/İstanbul.

60

Temsilcileri:

Av. Ahmet PEKİN

Av. Gökben ERDEM

Lamartine Caddesi 10, 34437 Taksim/İstanbul.

D- İDDİALARIN ÖZETİ

Peugeot Otomotiv A.Ş. (POAŞ) ve Peugeot Otomotiv Pazarlama A.Ş. (POPAŞ)'ın 4054 sayılı Rekabetin Korunması Hakkında Kanun'un 4. maddesine aykırılık teşkil eden Yetkili Satıcılık Sözleşmelerini, Rekabet Kurulunun 9.11.1999 tarih ve 99-51/553-346 sayılı, 30.4.2002 tarih ve 02-26/279-115 sayılı, 10.4.2003 tarih ve 03-23/279-M sayılı Kararlarına aykırı olarak, 1998/3 sayılı Motorlu Taşıtlar Dağıtım ve Servis Anlaşmalarına İlişkin Grup Muafiyeti Tebliği'ne uygun hale getirmemeleri nedeniyle 4054 sayılı Kanun'un 40. maddesinin birinci fıkrası uyarınca soruşturma açılmasına karar verilmiştir.

70

E- DOSYA EVRELERİ

80 Rekabet Kurumu kayıtlarına 11.6.1999 tarih ve 1810 sayı ile giren, Çapa Otomotiv yetkilisi Ahmet ÇAPA tarafından gönderilen başvuru üzerine, 21.9.1999 tarih ve 99-43 sayılı Rekabet Kurulu toplantısında, Peugeot marka motorlu araçların Türkiye distribütörlüğünü yapan POAŞ'ın bayilik sözleşmesi ile otomobillerin yeniden satış fiyatlarının tespit edildiği, bayiler arasında ayrımcılık yapıldığı iddialarına yönelik olarak, önaraştırma açılmasına karar verilmiştir.

90 Yapılan önaraştırma sonucunda hazırlanan 1.11.1999 tarih ve D4/2/K.T.S.-99/16 sayılı Önaraştırma Raporuna ilişkin olarak 9.11.1999 tarih ve 99-51 sayılı toplantısında Kurul, inceleme konusu iddialara yönelik olarak soruşturma açılmasına gerek bulunmadığına karar vermiştir. Diğer taraftan söz konusu Kararda POAŞ'ın Yetkili Satıcılık Sözleşmelerinde 1998/3 sayılı Motorlu Taşıtlar Dağıtım ve Servis Anlaşmalarına İlişkin Grup Muafiyeti Tebliği'nde muafiyet tanınanın ötesinde rekabet sınırlamaları bulunduğu ifade edilerek, "dosya konusu sözleşmelerin 1998/3 sayılı Tebliğ ile uyumlu hale getirilerek yenilenmesi halinde, anılan Tebliğ kapsamında grup muafiyetinden yararlanabileceğine; bu koşulların yerine getirilmesi için Kararın tebliğinden itibaren ilgili taraflara 60 gün süre verilmesine ve öngörülen düzeltmelerin yapıldığına dair belgelerin bu süre içerisinde Kuruma sunulmasına, aksi takdirde, 4054 sayılı Kanun'un 56. maddesi uyarınca sözleşmenin geçersiz olacağına, Kurulumuzca öngörülen düzeltmeler yapılmadan uygulamaya devam edilmesi halinde haklarında soruşturma

100 açılacağına ilişkin ilgili taraflara bildirilmesine" karar verilmiştir.

Karar'ın 'İnceleme ve Değerlendirme' başlıklı bölümünde; 'Yetkili Satıcılık Sözleşmesinin IV, VII/c ve VIII. maddelerinin 1998/3 sayılı Tebliğ'e aykırık taşıdığı ifade edilmiştir.

110 Söz konusu Karara ilişkin Gerekçeli Kararın ilgili tarafa tebliğinden önce, 4.3.2002 tarihinde Kurum kayıtlarına giren ve POAŞ Samsun bayisi Dolunay Yılmaz Otomotiv Makina İnşaat Turizm Sanayi ve Ticaret Limited Şirketi temsilcileri tarafından gönderilen dilekçede, POAŞ ve POPAŞ'ın (POPAŞ; bu tarihte Peugeot Otomobilleri'nin Türkiye distribütörlüğünü yürüten şirket) bayilerine karşı, 1998/3 sayılı Tebliğ'de öngörülen feshi ihbar sürelerine uymadığı iddia edilmiştir. Söz konusu başvuruya ilişkin olarak yapılan inceleme sonucunda hazırlanan Bilgi Notu Kurulun 30.4.2002 tarih ve 02-26/279-115 sayılı toplantısında görüşülmüş; şikayet konusunun, daha önce Kuruma Çapa Otomotiv tarafından yapılan başvuru sonucunda alınan Kurul Kararında istenen "Yetkili Satıcılık Sözleşmesi"nin mevzuata uygun hale getirilmesine yönelik düzeltmeler ile aynı nitelikte olduğu gerekçesiyle, "Kurul'un 9.11.1999 tarih ve 99-51/553-346 sayılı kararı doğrultusunda ilgili Tebliğ kapsamında grup muafiyetinden yararlanılabilmesi için uyulması gereken hususların Başkanlıkça taraflara hatırlatılmasına" karar verilmiştir.

120

04-82/1168-294

Her iki Karar, ilgili taraflara 26.12.2002 tarihinde tebliğ edilmiştir. Buna göre, düzeltmelerin yapılması için verilen 60 günlük süre, 24.2.2003 tarihi mesai saati sonunda tamamlanmıştır.

130 POAŞ ve POPAŞ vekili Av. Ahmet PEKİN tarafından gönderilen ve Kurum kayıtlarına 7.2.2003 tarih ve 587 sayı ile intikal eden yazıda; POAŞ ile Çapa ve Dolunay arasındaki sözleşmelerin 1998/3 sayılı Tebliğ kapsamında değerlendirilmesinin hukuken mümkün olmadığı öne sürülerek, konunun yeniden değerlendirilmesi talep edilmiştir.

140 Söz konusu başvuruya ilgili olarak hazırlanan 24.3.2003 tarih ve BN-03-KTS sayılı Bilgi Notu, Kurulun 10.4.2003 tarihli toplantısında görüşülmüş; “başvurunun aynı zamanda bir tavzih talebi niteliğinde de olduğu kanaatine varılarak, Rekabet Kurulu kararında öngörülen tadilat şartı ve bildirim yükümlülüğünün ilgililerin anladığı gibi sadece önaraştırma dosyalarına konu olmuş olan sözleşmeleri kapsamadığının, sağlayıcının diğer teşebbüslerle yaptığı benzer mahiyetteki tüm sözleşmeleri de kapsadığının ve dolayısıyla ilgili karar doğrultusundaki düzenlemelerin aynı nitelikteki tüm sözleşmelerde yapılması gerektiğinin ilgili taraflara bir kez daha Başkanlıkça bildirilmesine; 9.11.1999 tarih, 99-51/553-346 sayılı Rekabet Kurulu kararında öngörülen düzenlemelerin yapılabilmesi için, bu kararın tebliğ tarihinden itibaren taraflara 60 gün süre verilmesine ve bu süre sonunda öngörülen düzeltmelerin yapıldığına dair belgelerin Kurum’a sunulmasına; Aksi takdirde 4054 sayılı Kanun’un 56. maddesi uyarınca sözleşmelerin geçersiz olacağına, Kurulumuzca öngörülen düzeltmeler yapılmadan uygulamaya devam edilmesi halinde haklarında soruşturma açılacağına ve aynı Kanun’un 16 ve 17. maddeleri uyarınca işlem yapılacağına taraflara tekrar hatırlatılmasına” karar verilmiştir.

150 10.4.2003 tarihli Kurul Kararı sağlayıcı tarafından 21.4.2003 tarihinde tebellüğ edilmiş ve öngörülen 60 günlük süre 20.6.2003 tarihi itibariyle dolmuş, ancak taraflarca 9.11.1999 tarihli Kurul kararında değinilen düzenlemelerin yerine getirildiğine dair geri bildirimde bulunulmamıştır. Bu duruma ilişkin olarak hazırlanan 8.3.2004 tarih ve BN-04-KTS sayılı Bilgi Notu, Kurul’un 11.3.2004 tarihli toplantısında görüşülmüş, POAŞ ve POPAŞ hakkında soruşturma açılmasına karar verilmiştir.

160 Haklarında soruşturma açıldığına dair 23.3.2004 tarihinde yapılan bildirim taraflar, 24.3.2004 tarihinde tebellüğ etmişlerdir.

Tarafların birinci yazılı savunmaları 26.4.2004 tarihinde, 2054 ve 2055 sayıları ile Kurum kayıtlarına intikal etmiştir.

POAŞ ve POPAŞ tarafından, Kurulun 10.4.2003 tarih, 03-23/279-M sayılı kararının iptali ve yürütmenin durdurulması istemiyle dava açılmıştır. Danıştay Onuncu Dairesi 10.10.2003 tarih ve E:2003/2111 sayılı kararıyla yürütmenin durdurulması isteminin reddine karar vermiştir. Taraflar söz konusu karara itiraz

04-82/1168-294

170 ederek yürütmenin durdurulmasını talep etmişler, ancak söz konusu itiraz, Danıştay İdari Dava Daireleri Genel Kurulu'nun 29.4.2004 tarih 2003/1427 sayılı kararı ile reddedilmiştir.

Yürütülen soruşturmanın sonunda hazırlanan 9.8.2004 tarih ve S.R./04-14 sayılı Soruşturma Raporu, Kanun'un 45. maddesi uyarınca tüm Kurul Üyeleri ile ilgili taraflara 11.8.2004 tarihinde tebliğ edilmiş ve tarafların yazılı savunmaları talep edilmiştir. Tarafların savunması 10.9.2004 tarihinde, yasal süresi içinde Kurum Kayıtlarına intikal etmiştir.

180 Soruşturma Heyeti'nin hazırladığı 27.9.2004 tarihli "Ek Yazılı Görüş", Kanun'un 45/2. maddesi uyarınca, tüm Kurul üyeleri ve hakkında soruşturma yürütülen taraflara tebliğ edilmiş, taraflar son yazılı savunmalarını 27.10.2004 tarihinde, yasal süresi içinde, Kuruma intikal ettirmişlerdir.

Hakkında soruşturma yürütülen POAŞ ve POPAŞ, Kanun'un 46. maddesi uyarınca sözlü savunma toplantısı yapılmasını talep etmişler, yürütülen soruşturma ile ilgili olarak 22.12.2004 tarihinde sözlü savunma toplantısı yapılmıştır.

Rekabet Kurulu, 27.12.2004 tarihinde nihai kararını vermiştir.

190 **F- RAPORTÖR GÖRÜŞÜ:**

Soruşturma Heyeti'nde yer alan Raportörler tarafından;

1. Peugeot Otomotiv A.Ş. ile yetkili satıcı ve servisler arasında imzalanan "Yetkili Satıcılık Sözleşmeleri" ve "Yetkili Servis İstasyonu İşletme Sözleşmeleri"nin 4054 sayılı Kanun'un 4. maddesi (a) ve (b) bendleri kapsamında ihlal teşkil ettiği,
- 200 2. Sözleşmelerin, 1998/3 sayılı Tebliğ kapsamında değerlendirilebilecek sözleşmeler olduğu ancak Yetkili Satıcılık Sözleşmesi'nin II-1, II-3, VII-3, VIII. maddeleri ile Yetkili Servis İstasyonu İşletme Sözleşmesi'nin III-3/b,c ve V-1. maddelerinde yer alan hükümlerin anılan Tebliğin hükümlerine aykırılık taşıdığı; bu nedenle sözleşmelerin grup muafiyetinden yararlanamadığı,
- 210 3. 4054 sayılı Kanun'un 4. maddesini ihlal eden sözleşmelere ilişkin olarak Kuruma bildirimde bulunulmadığı, Kurulun sözleşmelerden haberdar olmasıyla birlikte müteaddit defalar ilgili tarafa sözleşmelerin 1998/3 sayılı Tebliğ hükümlerine uygun bir biçimde yenilenmesi yönünde Kararlar alması ve değişikliklerin yapılmasına ilişkin olarak süre tanımına rağmen ilgili değişikliklerin teşebbüs tarafından yapılmadığı, hatta Kurul Kararı ile değiştirilmesi istenen hükümlerin sistematik bir biçimde uygulanmasına devam edildiği,

04-82/1168-294

4. Kanun'u ihlal eden sözleşmelerin 2000 yılı Mart ayına kadar olan dönemde POAŞ, söz konusu tarihten sonraki dönemde ise aynı ekonomik bütünlük içinde yer alan POPAŞ tarafından uygulandığı,
- 220 5. Söz konusu ihlal nedeniyle mevcut durumda Peugeot marka araçların Türkiye distribütörlüğünü yapan POPAŞ'a, teşebbüsün 2003 yılı cirosu dikkate alınarak, 4054 sayılı Kanun'un 16. maddesinin ikinci fıkrası ve 2004/1 sayılı Tebliğ uyarınca 11.883.182.000 TL'den az olmamak üzere idari para cezası uygulanması gerektiği,
- 230 6. 16. madde gereğince verilecek cezanın takdirinde, 4054 sayılı Kanun'u ihlal eden ve her hangi bir grup muafiyetinden yararlanamayan, ayrıca Kuruma bildirim yükümlülüğü yerine getirilmeyen sözleşmeler hakkında, Rekabet Kurulu tarafından 9.11.1999, 30.4.2002 ve 10.4.2003 tarihlerinde alınan üç ayrı kararda, sözleşmelerin 1998/3 sayılı Tebliğ hükümlerine uygun bir biçimde yeniden düzenlemesinin karara bağlanmış ve söz konusu Kararlar ilgili teşebbüse tebliğ edilmiş olmasına rağmen, Kurul Kararlarının ısrarla dikkate alınmaması hususunun göz önünde bulundurulması gerektiği,
7. 4054 sayılı Kanun'un 4. maddesini ihlal eden sözleşmelere ilişkin olarak Kuruma bildirimde bulunulmadığı için aynı Kanun'un 16. maddesinin birinci fıkrası (c) bendi ve 2004/1 sayılı Tebliğ uyarınca 2.970.794.000-TL idari para cezası verilmesi gerektiği,
- 240 8. POPAŞ hakkında 16. maddenin birinci fıkrası hükümleri gereği para cezası verilmesi halinde, aynı maddenin üçüncü fıkrası gereği bu tüzel kişiliğin yönetim organlarında görev alan gerçek kişilere de şahsen verilen cezanın yüzde onuna kadar ayrıca para cezası uygulanması gerektiği,
9. Soruşturma konusu sözleşmelerin Kurul tarafından tespit edilecek bir süre içinde 1998/3 sayılı Tebliğ'e uyumlu hale getirilerek, ilgili belgelerin Kurum'a bildirilmesi, aksi halde bu sürenin bitiş tarihinden itibaren 4054 sayılı Kanun'un 17. maddesinin (a) bendi ve içinde bulunulan yıl için Rekabet Kurulu tarafından yayımlanan para cezalarına ilişkin Tebliğ uyarınca süreli para cezası uygulanması gerektiği,
- 250 ifade edilmiştir.

G- İNCELEME VE DEĞERLENDİRME

G.1. İlgili Pazar

G.1.1 İlgili Ürün Pazarı

260 POAŞ ve POPAŞ'ın soruşturma konusu sözleşmelerinin kapsamı göz önünde bulundurularak ilgili ürün pazarı, "otomotiv ürünleri ve yedek parçaları ile bunların satış sonrası hizmetler pazarı" olarak belirlenmiştir.

G.1.2 İlgili Coğrafi Pazar

270 Hakkında soruşturma yürütülen teşebbüs, Peugeot marka motorlu araçların ve bunlara ilişkin yedek parça ve servis hizmetlerinin dağıtımını gerçekleştirmek amacıyla Türkiye Cumhuriyeti Sınırları içinde yetkilendirilmiştir. Bu bakımdan "Türkiye Cumhuriyeti", diğer coğrafi pazarlardan izole edilmiştir. Buna ilaveten dağıtım konusunu oluşturan ürünler bakımından ülke genelinin homojen bir pazar yapısı arz ettiği değerlendirilerek ilgili coğrafi pazar, "Türkiye Cumhuriyeti" olarak tespit edilmiştir.

G.2. Hakkında Soruşturma Yapılan Taraflar

280 Soruşturma, POAŞ ve POPAŞ hakkında yürütülmekle beraber, yapılan incelemede her iki şirketin aynı ekonomik bütünlük içinde yer aldığı ve kontrollerinin Automobiles Peugeot S.A. (Automobiles Peugeot)'da bulunduğu anlaşılmıştır. Automobiles Peugeot, Fransa Kanunları uyarınca kurulmuş ve faaliyetlerini sürdürmekte olan bir teşebbüstür. Teşebbüs, Peugeot marka motorlu taşıtların üretimi, dünya çapında satışı ve pazarlaması alanlarında faaliyet göstermektedir.

G.2.1. Peugeot Otomotiv A.Ş.

Automobiles Peugeot'nun Türkiye'deki bir iştiraki olan POAŞ otomobil, otomobil parçası ve ürünlerinin üretimi, montajı, dağıtımı, satışı, pazarlaması, ithalatı ve ihracatını yapmak ve satış sonrası hizmetleri sunmak üzere 1993 yılında kurulmuştur. Teşebbüsün ortaklık yapısı aşağıdaki gibidir:

Tablo-1: POAŞ'ın Ortaklık Yapısı

<i>Pay Sahibi</i>	<i>Hisse Adedi</i>	<i>Hissedarlık Oranı</i>
Automobiles Peugeot S.A.	4.718	% 67.4
Automobiles Citroen	2.276	% 32.5
Gül Erdoğan	2	% 0.33
Firuze Boyner	2	% 0.33
Mehtap Çiftçioğlu	2	% 0.33
TOPLAM	7.000	% 100

04-82/1168-294

290 2000 yılı Mart ayı öncesinde Türkiye'de Peugeot marka motorlu araçların distribütörlüğünü yapan POAŞ, söz konusu tarihten itibaren Peugeot marka araçların distribütörlüğünün POPAŞ tarafından yapılmaya başlanmasıyla gayri faal olarak varlığını sürdürmeye başlamıştır. 30.7.2003 tarihli Genel Kurul Toplantısında tasfiyesine karar verilen POAŞ, halihazırda tasfiye sürecindedir.

G.2.2. Peugeot Otomotiv Pazarlama A.Ş.

POPAŞ, otomotiv sanayinin tüm ürünlerinin yedek parçalarının ve aksesuarlarının ithalatı, ihracatı, bakım ve tamir faaliyetlerini gerçekleştirilmektedir.

300

Automobiles Peugeot'nun kontrolünde bulunan teşebbüs 2000 yılı Mart ayından bu yana Peugeot marka motorlu taşıtların Türkiye'deki ana distribütörlüğünü gerçekleştirilmektedir. Bir başka deyişle 2000 yılı öncesinde POAŞ tarafından gerçekleştirilen faaliyetler bu tarihten itibaren POPAŞ tarafından gerçekleştirilmeye başlanmıştır.

Şirketin 18.2.2004 tarihi itibarıyla Mevcut Hissedarlık yapısı aşağıda belirtildiği şekildedir.¹

310

Tablo-2: POPAŞ'ın Ortaklık Yapısı

Pay Sahibi	Hisse Adedi	Hissedarlık Oranı
Automobiles Peugeot S.A.	35.832.498.980	~% 100
Societe Commerciale Paris FranceComte	5	~% 0
Peugeot Citroen Automobiles S.A.	5	~% 0
Societe Commerciale Automobile	5	~% 0
Societe de Distribution et D'Exportation	5	~% 0
TOPLAM	35.832.499.000	% 100

POPAŞ'ın 2003 yılı net satışları, (.....)-TL (-.....-TL) olarak gerçekleşmiştir.

¹ POPAŞ'ın kuruluşu sırasında Automobiles Peugeot ile Kıraca Grubu ortaktır, ancak o dönemde de kontrol, Automobiles Peugeot tarafında bulunmaktadır. Ocak 2003'te Kıraca Grubu POPAŞ'taki hisselerini Automobiles Peugeot'ya devretmiş, konuya ilişkin 10.04.2003 tarih ve 03-23/277-125 sayılı Rekabet Kurulu Kararında, Kıraca Otomotiv Sanayi ve Ticari Yatırımlar A.Ş.'nin Peugeot Otomotiv Pazarlama A.Ş.'de sahip olduğu hisselerin Automobiles Peugeot SA'ya devredilmesi işleminin, devre konu teşebbüsün kontrolünde bir değişiklik olmaması nedeniyle 1997/1 sayılı Rekabet Kurulu'ndan İzin Alınması Gereken Birleşme ve Devralmalar Hakkındaki Tebliğ kapsamında bir birleşme veya devralma işlemi olmadığına karar verilmiştir.

G.3 Yapılan Tespitler ve Deliller

G.3.1. Yerinde İncelemede Elde Edilen Bilgi ve Belgeler

- 320 1. 30.6.2004 tarihinde, POPAŞ Müşavir Avukatı Tülin NADİR AKGÜNEŞ ve POPAŞ temsilcisi Av. Tolga KARATAŞ'tan aşağıdaki bilgiler alınmıştır.

“Türkiye’de Peugeot Marka binek ve hafif ticari araçlarının Distribütörlüğü 1 Mart 2000 tarihine kadar olan dönemde Peugeot Otomotiv A.Ş. (POAŞ) tarafından yürütülmüştür. 24 Ocak 2000 tarihinde ise Peugeot Otomotiv Pazarlama A.Ş. kurulmuş, 1 Mart 2000 tarihinden itibaren ise Fransa’da yerleşik Automobiles Peugeot S.A ile imzaladığı anlaşma doğrultusunda Türkiye’de Peugeot marka binek ve ticari araçların distribütörlüğünü yapmaya başlamıştır. POAŞ’ın distribütör olarak faaliyet gösterdiği dönemde bayilerle olan ilişkileri tip olarak yetkili satıcılık ve yetkili servis sözleşmeleri ile düzenlenmiştir. POPAŞ distribütör olmasından sonra ise, büyük ölçüde POAŞ’ın bayileriyle çalışmaya başlamıştır. Öte yandan bayilerle yetkili satıcılık sözleşmesi imzalanmamıştır. POPAŞ’ın bayilerle olan ilişkisi yazılı sözleşme yapılmaksızın yürütülmektedir.

330 *Bilindiği üzere POAŞ tarafından imzalanmış bulunan bayilik sözleşmelerinde feshi ihbar süresi 3 ay olarak belirlenmiştir. Rekabet Kurulu’nun POAŞ’ın bayilik sözleşmelerinde bulunan feshi ihbar sürelerinin 1998/3 sayılı Tebliğ’de öngörülen şekilde yeniden düzenlenmesine yönelik talebinin yerine getirilmemesinin öncelikli nedeni, POAŞ tarafından imzalanan bayilik sözleşmelerinin Kurul’un kararına dayanak teşkil eden 1998/3 sayılı Tebliğ kapsamında bulunmadığını*

340 *düşünmemizdir. Nitekim tarafımızca Kurul’un ilgili kararına karşı Danıştay’da iptal davası açılmıştır. Değişikliğin gerçekleştirilememesinin diğer nedeni ise değiştirilmesi istenen sözleşmelerin şu anda tasfiye halinde bulunan POAŞ ile imzalanmış bulunmasıdır. Danıştay’da görülmekte olan iptal davası nedeniyle bayilerle POPAŞ arasında yetkili satıcılık anlaşması imzalanmamaktadır. 2000-2002 yıllarında sorun yaşanan bayilerle varolan bayilik ilişkisi 3 ay önceden feshi ihbarda bulunmak suretiyle feshedilmiştir. Öte yandan T.C. Sanayi Bakanlığı’nın ilgili düzenlemeleri gereği yetkili servislerimizle yetkili servis anlaşması imzalanmaktadır.”*

- 350 2. Raportörlerce POPAŞ’ta yapılan yerinde incelemede, POPAŞ ve POAŞ tarafından 11.5.2001 ile 8.3.2002 arasındaki çeşitli tarihlerde yetkili satıcılara noter kanalıyla gönderildiği anlaşılan çok sayıda fesih ihbarnamesi bulunmuştur. Örnek olarak Maestro Otomotiv Sanayi ve Ticaret Ltd. Şti.’ye gönderilen 11.5.2001 tarihli ihbarnamede “Gönderen” Peugeot Otomotiv Pazarlama A.Ş. (POPAŞ) olarak görünmektedir. İhbarnamelerin “Konu” bölümünde ise “Peugeot Otomotiv A.Ş. (POAŞ) ile Muhatap arasında var olan Yetkili Satıcılık ilişkisinin iptaline ilişkin ihbardır” ifadesi yer almaktadır. İhbarnamede, POAŞ ile bayi arasındaki daha önceki tarihlerde imzalanmış sözleşmenin, POPAŞ tarafından sonlandırıldığı tespit edilmiştir.

360

11.5.2001 ile 8.3.2002 tarihleri arasında çeşitli tarihlerde POPAŞ tarafından gerçekleştirilen çok sayıdaki feshe ilişkin ihbarnamelerin hemen hepsinde ise aşağıdaki ifadeler yer almaktadır:

“1. Peugeot Otomotiv Pazarlama A.Ş. Peugeot araçlarının Türkiye’deki tek ve resmi ithalatçı ve dağıtıcısıdır.

2. Muhatap, Peugeot otomobillerinin satışı ile, ilgili yedek parçaların ve bu araçların ihtiyacı olan servis hizmetlerini temin etmeyi ve Peugeot markasını Türkiye’de en iyi şekilde temsil etmeyi taahhüt etmiştir.

370 *3. Bu bayilik ilişkisine son vermeye karar verdiğimizizi ihtaren bildiririz. Bayiliğin iptali işbu ihtarnamenin teslim alınmasından 3 ay sonra geçerli olacaktır.”*

3. Raportörlerce yapılan yerinde incelemeler sırasında POAŞ ve POPAŞ’ın bazı yetkili satıcılarıyla yetkili satıcılık ilişkisine son vermek amacıyla imzaladığı fesih protokolleri bulunmuştur.

26.7.2002 tarihinde Peugeot bayilerinden biri olduğu anlaşılan Fatih Mehmet ORHANOĞLU ile POPAŞ ve POAŞ arasında imzalanan fesih protokolünün "Konu" başlıklı 1. maddesi aşağıdaki şekildedir:

380

“Peugeot Otomotiv A.Ş. ile Fatih Mehmet Orhanoğlu arasında 12.2.1998 tarihli “Yetkili Satıcılık Sözleşmesi” ve aynı tarihli “Peugeot Marka Otomobillerin Servis İstasyonu İşletme Sözleşmesi” akdedilmiş bulunmaktadır. Peugeot Otomotiv A.Ş.’nin “Yetkili Satıcılık Sözleşmesi”nden kaynaklanan hak ve yükümlülükleri 1 Mart 2000 tarihinden itibaren Peugeot Otomotiv Pazarlama A.Ş. tarafından devralınmış ve o tarihten itibaren bu sözleşmenin hükümleri Peugeot Otomotiv Pazarlama A.Ş. ile Fatih Mehmet Orhanoğlu arasında geçerli olarak taraflarca kabul edilmiştir.

390 *Taraflar anılan sözleşmenin aşağıda belirtilen şartlar ile feshi konusunda mutabakata varmışlardır.”*

Ayrıca Tekin Otomobil Ticaret, Tunç Ticaret Kolektif Şirketi ile de aynı ifadelerin yer aldığı fesih protokollerinin imzalandığı tespit edilmiştir.

4. POPAŞ’ta raportörlerce yapılan yerinde incelemelerde, POAŞ ile yetkili satıcı ve servisleri arasında imzalanmış bulunan, ‘Yetkili Satıcılık Sözleşmeleri’ bulunmuştur. Sözleşmenin süre ve feshini düzenleyen 8. maddesinde; “İşbu sözleşme her iki tarafça imzalandığı tarihte yürürlüğe girecek ve taraflardan herhangi birinin 3 ay önceden yazılı tebligatı halinde vadesinde son bulacaktır”
400 hükmü yer almaktadır.

POPAŞ ile yetkili satıcılar arasında imzalanmış her hangi bir bayilik sözleşmesi bulunamamıştır. Teşebbüsün yetkili satıcılarına Peugeot marka araçları nihai müşteriye satmak için 6 aylık yetki belgeleri verdiği tespit edilmiştir. Ayrıca

teşebbüsün bayileriyle satış sonrası hizmetler konusunda "Satış Sonrası Hizmet Sözleşmesi" başlıklı bir anlaşma imzaladığı tespit edilmiştir.

G.3.2 Soruşturma Konusu Sözleşmelerin Niteliği ve Tarafları

410 Fransız otomobil üreticisi Automobiles Peugeot, ürettiği otomobil ve hafif ticari araçların Türkiye'deki ana dağıtımını 1993 yılından bu yana kendi kontrolünde bulunan distribütör firmalar (POAŞ ve POPAŞ) aracılığıyla gerçekleştirmiştir.

Peugeot marka araçların dağıtımı, 1993 yılından 2000 yılına kadar POAŞ; 1.3.2000 tarihinden sonra da POPAŞ tarafından yapılagelmiştir. POPAŞ'ın kurulmasından önceki dönemde POAŞ, dağıtım sistemindeki yetkili satıcı ve servislerle, Peugeot marka araçların ve bu araçlara ilişkin olarak müşterilerin ve servislerin ihtiyacı olan yedek parçaların yeniden satışı ile araçların ihtiyacı olan servis hizmetlerinin temini konusunda soruşturma konusunu oluşturan "Yetkili Satıcılık Sözleşmesi"; araçların ihtiyaç duyduğu bakım, tamir ve garantisi ile satış sonrası servisin verilmesi konusunda "Yetkili Servis İstasyonu İşletme Sözleşmesi"; satış sonrası servis hizmetlerinde ihtiyaç duyulan ve Peugeot tarafından önerilen atölye alet ve ekipmanlarla ilgili olarak ayrıca "Alet/Ekipman Satış Sözleşmesi" imzalamıştır.

2000 yılında ise Fransız üretici ile Türkiye'de Peugeot lisansı ile ticari araç üretimi yapan Kıraca Grubu arasında ortaklık kurulması amacıyla azınlık hisselerine Kıraca'nın, çoğunluk hisselerine Automobiles Peugeot'un sahip olduğu POPAŞ kurulmuş ve Peugeot marka araçların distribütörlüğünü yapmaya başlamıştır. POPAŞ'ta Kıraca hisseleri bulunmakla beraber teşebbüsün kontrolü Automobiles Peugeot'un elindedir. 2003 yılı içinde ise Kıraca grubu elinde bulunan POPAŞ hisselerini Automobiles Peugeot'ya devretmiştir.

Peugeot marka araçların distribütörlüğünü POPAŞ'ın devralmasından sonra, POAŞ tarafından akdedilen bayilik sözleşmeleriyle ilgili olarak bayilik sisteminin tamamına yönelik herhangi bir işlem yapılmadığı, sözleşmelerin hükümlerinin uygulanması ve bu sözleşmelerle oluşturulan dağıtım sistemi çerçevesinde POAŞ tarafından yürütülen distribütörlük faaliyetlerine POPAŞ ile devam edildiği görülmektedir.

440 Bu Karar'ın G.3.1 bölümünde yer alan 3. tespit, POPAŞ, POAŞ ve çeşitli yetkili satıcılar arasında imzalanmış bulunan fesih protokollerinde, 1.3.2000 tarihinden itibaren POAŞ'ın yetkili satıcılık sözleşmelerinden kaynaklanan hak ve yükümlülüklerinin POPAŞ tarafından devralındığı ifade edilmektedir.

Yine aynı bölümde yer verilen 2. tespit ise POPAŞ tarafından bazı yetkili satıcılara gönderilen fesih ihbarnamelerinde POAŞ ile yetkili satıcı arasında imzalı bulunan yetkili satıcılık anlaşmasının POPAŞ tarafından feshedilmek istendiğine ilişkin ifadeler bulunmaktadır.

450

Söz konusu tespitler ve özellikle de hem POPAŞ hem de POAŞ'ın altında imzası bulunan fesih ihbarnamesinde yer alan ifade, POPAŞ'ın, POAŞ'ın yerine aynı faaliyetleri (Peugeot araçların distribütörlüğü) gerçekleştirmeye başlamasıyla POAŞ'ın yetkili satıcılarla imzalamış bulunduğu sözleşmelerden doğan hak ve yükümlülükleri devraldığını, bayilik ilişkilerini bu sözleşmeler temelinde yürüttüğünü göstermektedir.

460 Bu çerçevede, aynı ekonomik bütünlük içinde yer alan POAŞ ve POPAŞ'ın 4054 sayılı Kanun anlamında tek bir teşebbüs olarak nitelendirilmesi gerektiği de göz önünde bulundurulduğunda, soruşturma konusu sözleşmelerin bir tarafını yetkili satıcı ve servislerin oluşturduğu, diğer tarafını ise 1.3.2000 tarihine kadar Automobiles Peugeot'nun kontrolünde bulunan POAŞ'ın, bu tarihten sonraki dönemde ise yine aynı ekonomik birlik içindeki POPAŞ'ın oluşturduğu sonucuna ulaşılmaktadır.

G.3.3 Sözleşmelerin 4054 sayılı Kanun ve 1998/3 Sayılı Tebliğ Karşısındaki durumu

470 Motorlu taşıt dağıtım anlaşmaları, içerdikleri dikey sınırlamalar nedeniyle (bölge ve müşteri kısıtlamaları ve rekabet yasakları), rekabeti kısıtlayıcı nitelikteki hükümleri bünyesinde barındırabilmektedir. Farklı sağlayıcıların yeniden satıcılarıyla yapılmış olmalarına rağmen motorlu taşıt dağıtımının özel nitelikleri gereği birbirlerine nitelik itibarıyla çok benzeyen bu anlaşmalarda var olan rekabet kısıtlamaları 4054 sayılı Kanunun 4. maddesiyle yasaklanmaktadır. Ancak bir çok diğer dikey anlaşma gibi bazı koşulları taşımak kaydıyla motorlu taşıt sektöründekilerin de etkinliği ve kaliteyi artırıcı etkilerinin bulunmaları sebebiyle söz konusu anlaşmaların Kanunun 5. maddesinde öngörülen muafiyet çerçevesinde değerlendirilmesi gerekmektedir. Motorlu taşıtlar sektöründe dağıtımın, benzer kısıtlamalar içeren yeniden satış anlaşmaları ağıyla 480 örgütlenmesi nedeniyle, 1.4.1998'de 1998/3 sayılı Motorlu Taşıtlar Dağıtım ve Servis Anlaşmalarına İlişkin Grup Muafiyeti Tebliği yayımlanmıştır. Tebliğ, hükümlerine uygun olarak düzenlenmiş anlaşmaları grup olarak 4. maddenin uygulamasından muaf tutmanın yanında Kurula olan bildirim mükellefiyetini de ortadan kaldırmaktadır. 4054 sayılı Kanunun 4. maddesi kapsamında rekabet kısıtlamaları içeren ancak Tebliğin sağladığı muafiyetten yararlanamayan anlaşmalara ilişkin olarak ise Rekabet Kurulu'na bildirimde bulunulması ve bireysel muafiyet alınması gerekmektedir.

490 Diğer taraftan Rekabet Kurulu tarafından verilen çok sayıda Kararda, motorlu taşıt, yedek parça ve servis hizmetlerinin bir arada dağıtımına yönelik dağıtım anlaşmalarının Tebliğ'e uygun olmayan hükümleri bulunması durumunda, anlaşmaların Tebliğ ile uyumlu hale getirilerek grup muafiyetinden yararlanmasının sağlanması yöntemi benimsenmekte; Tebliğ hükümlerini aşan sınırlamalara çoğunlukla bireysel muafiyet tanınmamaktadır. Bu durumun nedeni 1998/3 sayılı Tebliğ'in tamamıyla motorlu taşıt dağıtımının özel nitelikleri göz önünde bulundurularak hazırlanmış, sektöre özgü bir Tebliğ olmasıdır. Bu

500 sektörde yapılan dağıtım anlaşmalarının Kanun'un 5. maddesinde yer alan şartları sağlaması, beklenen faydaların ortaya çıkabilmesi ve özellikle de rekabetin gereğinden fazla kısıtlanmaması şartının sağlanması bakımından hassas görülen noktaların ayrıntılı bir biçimde Tebliğ'de düzenlenmiş olması nedeniyle, çok özel şartlar bulunmadıkça, anlaşmaların muafiyet değerlendirmesinde 1998/3 sayılı Tebliğ'de öngörülen çerçevenin kullanılması uygun görülmektedir.

510 Soruşturma konusunu oluşturan Yetkili Satıcılık Sözleşmeleri, Peugeot marka motorlu araçların Türkiye'deki dağıtımını amacıyla distribütör firma ile yetkili satıcı ile servisler arasındaki ilişkileri düzenleyen sözleşmelerdir. Yetkili Satıcılık Sözleşmesi Madde II-2'de "Yetkili Satıcı, satış hakkını münhasıran İskitler-ANKARA²'da yürütecektir" ifadesi yer almaktadır. Madde II-3'te ise Yetkili Satıcının başka marka araçların satışıyla iştigal etmesini engelleyen bir rekabet yasağı hükmü getirilmektedir.

Sözleşmelerde yer alan ve aşağıdaki bölümlerde yer verilen bazı diğer hükümlerin yanında, dağıtım anlaşmalarında getirilen tipik sınırlamalardan olan bölge münhasırlığı ve rekabet yasağı niteliğindeki söz konusu iki kısıtlama, soruşturma konusu sözleşmelerin 4054 sayılı Kanun'un 4. maddesi kapsamında rekabeti sınırlayıcı niteliğe sahip olmasına neden olmaktadır.

520 1998/3 sayılı Tebliğ'in "Kapsam" başlıklı 2. maddesinde hangi anlaşmaların bu Tebliğ kapsamına girdiği ortaya konmuştur. Buna göre, "iki teşebbüsün taraf olduğu ve bir tarafın karayollarında kullanım amaçlı üç veya daha fazla tekerlekli motorlu yeni taşıt araçları ile bunlarla birlikte yedek parçalarını ülkenin tamamında veya belirlenmiş bir bölümünde yeniden satış amacıyla yalnız diğer tarafa veya onunla birlikte dağıtım sistemi içinde yer alan belirli sayıdaki teşebbüslere vermeyi kabul ettiği anlaşmalar", Tebliğ koşullarını taşımak kaydıyla, Kanun'un 4. maddesi uygulamalarından grup olarak muaf tutulmuşlardır.

530 Tebliğ'in kapsam maddesi uyarınca yalnızca motorlu taşıtların, bunlara ilişkin yedek parçaların ve servis hizmetlerinin dağıtımına ilişkin anlaşmalar Tebliğ kapsamında değerlendirilebilmektedir.

Daha önce de belirtildiği üzere, Peugeot bayileri, iki ayrı sözleşme ile yetkilendirilmektedir. Bayilerle imzalanan temel sözleşme olan Yetkili Satıcılık Sözleşmesi'nin "Sözleşmenin Amacı" başlıklı 1. maddesinde "Mevcut sözleşmenin amacı yeni Peugeot otomobillerin satışı ile, ilgili yedek parçaların ve bu araçların ihtiyacı olan servis hizmetlerinin temini...." ifadesi yer almaktadır. Bayilerle Yetkili Satıcılık Sözleşmesine ek olarak imzalanan Yetkili Servis

² Söz konusu ifade Fatih Motorlu Taşıtlar Sanayi ve Ticaret Ltd. Şti. ile yapılan Yetkili Satıcılık Sözleşmesinden alınmıştır. Her yetkili satıcının sözleşmesinde tanımlanan bölge farklı olmaktadır.

04-82/1168-294

İstasyonu İşletme Sözleşmesi ile ise servis hizmetlerinin ve yine yedek parçaların dağıtımı daha ayrıntılı bir biçimde düzenlenmektedir.

540

Yetkili Satıcılık Sözleşmesi ile bayinin Tebliğ'de öngörülen her üç tür ürünün (motorlu taşıt, yedek parça ve servis) dağıtımı konusunda ülkenin belirli bir bölümünde yetkilendirilmiş olmasından dolayı bu sözleşmelerin ve bunlara ek olarak yine bayilerle imzalanan Yetkili Servis İstasyonu İşletme Sözleşmesi'nin bir bütün olarak 1998/3 sayılı Tebliğ kapsamında değerlendirilmesi gerekmektedir.

550

Yukarıda da ifade edildiği üzere Yetkili Satılık Sözleşmeleri çeşitli defalar Kurul gündemine gelmiş ve değerlendirilmiş, 9.11.1999 ile 30.4.2002 tarihli Kurul Kararları'nda Peugeot'nun bayileri ile imzaladığı "Yetkili Satıcılık Sözleşmesi"nin IV, VII/c ve VIII. maddelerinin, 1998/3 Sayılı Tebliğ'e aykırı biçimde düzenlendiği ve anlaşmaların değiştirilerek grup muafiyetinden yararlanır hale getirilmesi gerektiği belirtilmiştir.

560

Soruşturma süresince yapılan incelemelerde de hem Yetkili Satıcılık Sözleşmesi hem de Yetkili Servis İstasyonu İşletme Sözleşmeleri'nin 1998/3 sayılı Tebliğ'de öngörülen kısıtlamalardan daha fazlasını içermekte olduğu, sözleşmelerde muafiyetten yararlanabilmesi için gereken bazı hükümlerinin ise bulunmadığı tespit edilmiştir. Sözleşme hükümlerinin 1998/3 sayılı Tebliğ karşısındaki durumu aşağıda konu başlıkları altında ele alınmıştır.

G.3.3.1 Eşdeğer Kalitede Yedek Parça Kullanımına İlişkin Hükümler

Soruşturma konusu Yetkili Satıcılık Sözleşmesi'nin "Yedek Parça" başlıklı VII. maddesinin üçüncü fıkrasında "Yetkili satıcı orijinal yedek parçaları sadece distribütörden satın alacak, piyasada bulunan taklit yedek parçaların alım ve satımını yapmayacaktır." hükmü yer almaktadır.

570

Benzer şekilde Yetkili Servis İstasyonu İşletme Sözleşmesi Madde III-3 (b)'de yetkili servisin Distribütörün garantisi altında bulunacak olan orijinal yedek parçaları sadece Distribütör'den satın alacağı hükme bağlanırken, aynı fıkranın (c) bendinde "başka kaynaklardan temin edilebilecek taklit yedek parçaları satın alıp kullanmayacak ve bu parçaları Peugeot binek otomobillerinin tamir ve bakımı için orjinallerinin yerine ikame etmeyecektir." ifadesi yer almaktadır.

580

Motorlu taşıtların yedek parçaları, çoğunlukla araçların bakım onarım işlerinde kullanıldığı için, üreticilerin yetkili servis ağı vasıtası ile dağıtılmaktadır. Yedek parça piyasasında rekabetin gerçekleşebilmesi bakımından, sağlayıcılar tarafından dağıtılan yedek parçalara alternatif yedek parçaların yetkili servis ağlarına girebilmesi önem taşımaktadır.

Motorlu taşıtların bakım-onarımını yaptırırken tüketicilerin, sağlayıcı tarafından dağıtılan orijinal yedek parçaların yanında bunlarla aynı işlevi görebilecek

nitelikte ancak başka kanallardan gelen eşdeğer kalitedeki yedek parçaları da kullanma şansına sahip olması gerekmektedir.

590 Tüketicilerin, uygun kalitedeki yedek parçaları bir başka üreticiden satın alma hakkını korumak ve alternatif yedek parçaların, taşıt sağlayıcıları tarafından dağıtılan orijinal yedek parçalarla eşit koşullarda rekabet edebilmesini sağlamak amacıyla 1998/3 sayılı Tebliğ'de, yetkili satıcıların, sözleşmeye konu olan mallarla eşdeğer kalitede yedek parçaları temin etme ve araçları bu parçaları kullanarak tamir etme konusunda özgür olmalarını sağlayan hükümler getirmiştir.

600 Tebliğ'in 4. maddesinin b-5. bendinde yetkili satıcılara, sağlayıcı tarafından "Anlaşma konusu mallarla aynı kalitede olmayan başka yedek parçaları satmama, tamir ve bakımda kullanmama yükümlülüğü" getirilmesi grup muafiyeti kapsamına giren yükümlülükler arasında sayılmıştır. Öte yandan Tebliğ'in 7 (h) maddesinde "sağlayıcının, satıcının 4. maddenin b-5. bendinde yer alan anlaşma konusu mallarla rekabet edebilecek ve onların kalitesinde denk olan yedek parçaları dilediği bir üçüncü teşebbüsten elde etme serbestliğini doğrudan veya dolaylı olarak sınırlandırması" grup muafiyeti kapsamı dışında kalan koşul ve yükümlülükler arasında sayılmıştır.

Soruşturma konusu sözleşmelerde yer verilen hükümlerle, bayilerin, distribütör firma tarafından sağlanan orijinal parçalar dışında diğer kaynaklardan elde edecekleri eşdeğer kalitedeki parçalar da dahil olmak üzere tüm yedek parçaların kullanımının önü kapanmaktadır.

610 Buna karşılık 1998/3 sayılı Tebliğ'de sağlayıcıya sağlanan muafiyet, sözleşme ile yalnızca orijinalinden daha az kaliteli olan parçaların tamirat ve bakım işlerinde kullanılmasını engelleyecek hükümler konabilmesi ile sınırlıdır. Bu nedenle madde bu haliyle, alternatif yedek parça kullanımının önünü tamamen kapamakta ve ilgili Tebliğ'de öngörülenin ötesinde bir rekabet sınırlaması getirmektedir.

G.3.3.2 Asgari Sözleşme ve Feshi İhbar Süreleri

620 Motorlu taşıtlar sektöründe güçlü ve bağımsız bir yetkili satıcılık yapısının, daha rekabetçi bir şekilde faaliyet göstermesi ve tüketicinin yararına olacak yeniliklere imza atması mümkündür. 1998/3 sayılı Tebliğ'in motorlu taşıt dağıtımındaki temel amaçlarından biri, yetkili satıcıları, sağlayıcılar karşısında korumak ve ekonomik kararlarını özerk bir biçimde alabilmelerini sağlamak olmuştur. Bunun nedeni, yetkili satıcıların çoğunlukla sağlayıcıların ekonomik gücüne karşı koyamayacak nitelikte küçük ölçekli işletmeler olmasıdır.

Motorlu taşıt dağıtım anlaşmaları, karar haklarının asimetrik bir şekilde tahsis edilmesine yol açmaktadır. Söz konusu anlaşmalarda yetkili satıcıların karar hakları en iyi satış ve asgari kalite düzeyine ulaşmak amacıyla sağlayıcılar tarafından önemli düzeyde kısıtlanırken, sağlayıcılara geniş yorum, uygulama ve yaptırım gücü sunulmaktadır. Anlaşmalarda getirilen yaptırımlar, çoğunlukla

04-82/1168-294

630 yetkili satıcılara yönelik olup genellikle güçlü taraf olan üreticilere yönelik yaptırım getirilmemektedir.

640 Motorlu taşıt dağıtımında yetkili satıcılık, yüksek miktarda yatırım isteyen bir iştir ve yatırımın geri dönüşü, diğer perakende sektörleriyle kıyaslandığında düşük gerçekleşmektedir. Diğer yandan söz konusu yatırımın önemli bir bölümünün markaya özgü nitelikte olması, yetkili satıcıların sattıkları markanın sağlayıcısına bağımlılıklarını daha da artırmaktadır. Sağlayıcıların, yetkili satıcılık anlaşmalarını kısa ihbar süreleriyle kolaylıkla feshedebilmesi, ihbar süresi sonrasında yetkili satıcıların, diğer markalarla anlaşma yapma imkânının oldukça kısıtlı olmasından dolayı fesih tehdidini, sürekli üzerlerinde hissetmesine neden olacaktır. Sağlayıcılar, fesih tehdidini yetkili satıcılık sözleşmelerinde yer veremedikleri rekabeti sınırlayıcı davranışları gerçekleştirmek; örneğin, yetkili satıcının yeniden satış fiyatına uyumunu sağlamak ya da eşdeğer kalitede yedek parça kullanmasını engellemek gibi amaçlar doğrultusunda kötüye kullanabilmektedirler.

650 Söz konusu nedenlerle 1998/3 sayılı Tebliğ, motorlu taşıt dağıtım anlaşmalarının grup muafiyetinden yararlanabilmesi için dağıtım anlaşmalarında bulunması gereken asgari feshi ihbar süreleri getirerek, güçsüz konumdaki yetkili satıcının yaptığı yüksek miktardaki yatırımın karşılığını alabilmesini sağlayacak finansal bir koruma getirmeyi ve bu yolla, yetkili satıcının ekonomik bağımsızlığını sağlayıcının fesih tehdidi karşısında korumayı amaçlamıştır.

1998/3 sayılı Tebliğin 2000/3 sayılı Tebliğ ile değişik 6. maddesinin ikinci paragrafı uyarınca:

660 “b) Belirsiz süreli anlaşmalarda yer alacak feshi ihbar süresinin, her iki taraf için en az iki yıl olması; ancak sağlayıcının anlaşmaya son vermesi halinde kanundan veya anlaşmadan dolayı uygun bir tazminat ödemek zorunda olduğu veya satıcının dağıtım sistemine ilk kez girdiği ve anlaşma süresinin veya anlaşmanın olağan feshi ihbar süresinin bu satıcı tarafından ilk kez kabul edildiği hallerde bu sürenin asgari bir yıl olması,

c) Belirli süreli anlaşmalarda ise, anlaşma süresinin en az beş yıl olması ve anlaşmada yer alacak olan yenilememe isteğini anlaşmanın sona ermesinden asgari altı ay önce bildirmeyi her iki tarafın da kabul etmesi.”

anlaşmalara muafiyet tanınabilmesi için zorunlu haller arasında sayılmıştır.

670 Peugeot Yetkili Satıcılık Sözleşmelerinde ise, "Sözleşmenin Süresi ve Feshi" başlıklı VIII. maddesinde, "İşbu sözleşme her iki tarafça imzalandığı tarihte yürürlüğe girecek ve taraflardan herhangi birinin 3 ay önceden yazılı tebligatı halinde vadesinde son bulacaktır." ibaresi yer almaktadır. Benzer bir hüküm Yetkili Servis İstasyonu İşletme Sözleşmesi'nde de bulunmaktadır.

04-82/1168-294

Süresiz olarak imzalandığı için Tebliğ hükümleri uyarınca 2 yıllık, belli şartların varlığı halinde ise en azından 1 yıllık bir feshi ihbar süresi bulunması gereken anlaşmalarda yalnızca 3 aylık bir feshi ihbar süresi bulunmaktadır ve bu durum sözleşmelerin grup muafiyeti kapsamı dışına çıkmasına neden olmaktadır.

G.3.3.3 Yeniden Satış Fiyatının Tespitine İlişkin Hükümler

680

Yetkili Satıcılık Sözleşmesi Madde II-1'de;

“Distribütör, Yetkili Satıcı'ya ithalatını yaptığı yeni Peugeot otomobilleri, yedek parçaları, teçhizat ve aksesuarları yayınlayacağı liste fiyatları üzerinden nihai tüketiciye satma ve satışla ilgili ticari işlemleri yapma hakkını verir.” hükmü yer almaktadır.

Peugeot Marka Otomobillerin Yetkili Servis İstasyonu İşletme Sözleşmesi Madde III-3 (b)'de ise,

690

“Distribütör'ün garantisi altında bulunacak olan orijinal yedek parçaları sadece Distribütör'den satın alacak ve bunları Distribütör tarafından yayınlanan fiyatlardan satacaktır” hükmü yer almaktadır.

Bu hükümler, yetkili satıcıların hem araç hem de yedek parça konusunda yeniden satış fiyatlarının distribütör firma tarafından belirlenmesi anlamına gelmektedir.

700

Rekabet hukukunda bir sağlayıcının dağıtıcılarının veya yetkili satıcılarının anlaşma konusu ürüne uygulayacakları satış fiyatını belirlemesi, yeniden satış fiyatının tespiti olarak adlandırılmaktadır. Dikey anlaşmalarda yeniden satış fiyatının tespiti de, tıpkı yatay fiyat tespiti anlaşmalarında olduğu gibi rekabeti sınırlayıcı olarak kabul edilmekte ve yasaklanmaktadır. Yeniden satış fiyatı tespiti aynı zamanda rekabet hukukunda en ağır sayılan dikey kısıtlamalar arasında sayılmaktadır.

710

4054 sayılı Kanun'un 4. maddesinin “Mal ve hizmetlerin alım ya da satım fiyatının, fiyatı oluşturan maliyet, kar gibi unsurlar ile her türlü alım yahut satım şartlarının tespit edilmesi” şeklindeki (a) bendi kapsamında yasaklanan bu türdeki bir kısıtlamaya, 1998/3 sayılı Tebliğ'de de muafiyet tanınmamaktadır.

1998/3 sayılı Tebliğ'in 7 (e) maddesinde “Üretici, sağlayıcı veya dağıtım sistemi içindeki diğer teşebbüslerin, anlaşma konusu malların yeniden satışında, satıcının fiyat belirleme ve indirim konusundaki serbestliğini doğrudan ya da dolaylı olarak kısıtlaması.” grup muafiyeti kapsamı dışında kalan koşul ve yükümlülükler arasında sayılmaktadır.

720

Rekabet Hukuku uygulamalarında genel olarak rekabeti kısıtlayıcı kabul edilmeyen tek fiyat uygulaması, sağlayıcının dağıtıcıya tavsiye edilen fiyatların listelerini sunduğu ancak dağıtıcılarını kendi satış fiyatlarını belirlemek

konusunda serbest bıraktığı uygulamadır. Soruşturma konusu sözleşmelerde yer alan hükümlerin ise tavsiye edilen satış fiyatlarının belirlenmesine değil doğrudan yeniden satış fiyatının tespit edilmesine ve yetkili satıcının söz konusu satış fiyatlarına uyumunun zorunlu kılınmasına yönelik düzenlemeler olduğu açık bir biçimde görülmektedir. Bu nedenle sözleşmelerde yer alan söz konusu hükümler hem 4054 sayılı Kanun'un 4. maddesi hem de 1998/3 sayılı Tebliğ'e aykırılık teşkil etmektedir.

730 Bilindiği üzere 4054 sayılı Kanun'un 4. maddesinde "...doğrudan veya dolaylı olarak rekabeti engelleme, bozma ya da kısıtlama amacını taşıyan veya bu etkiyi doğuran yahut doğurabilecek nitelikte olan teşebbüsler arası anlaşmalar" yasaklanmaktadır. Madde hükmünden anlaşılacağı üzere bir anlaşmanın rekabeti kısıtlayıcı olarak kabul edilebilmesi için mutlaka bu etkiyi doğurması gerekmektedir. Bu nedenle bayilik sözleşmelerin de açıkça yetkili satıcıya yeniden satış fiyatına uyma zorunluluğu gibi ağır bir dikey kısıtlama getirilmesi, uygulamaya bakılmaksızın 4054 sayılı Kanun'un 4. maddesi kapsamında ihlal teşkil etmektedir.

G.3.3.4 Diğer Markaların Satışı ile İlgili Hükümler

740 Yetkili Satıcılık Sözleşmesi Madde II-3'de;

"Yetkili Satıcı, faaliyetlerinde mevcut sözleşmeden doğan yükümlülüklerine aykırı olabilecek hiç bir teşebbüste bulunmayacak ve Peugeot markasından başka dolaylı veya dolaysız hiç bir aracın satışı ile ilgilenmeyecektir." hükmü yer almaktadır.

1998/3 sayılı Tebliğ'in 4b-3 maddesinde;

750 "Ayrı satış yerlerinde, ayrı bir yönetimle ve ayrı bir yasal varlık halinde ve markalar arasında karışıklıktan kaçınacak şekilde satış halleri hariç olmak üzere üreticiden başka kişiler tarafından sunulan motorlu yeni taşıt araçlarını satmama yükümlülüğü" getirilmesini grup muafiyeti kapsamına giren yükümlülükler arasında sayılmıştır.

760 Bir başka deyişle Tebliğ, başka markaların satışı ile ilgili olarak sağlayıcı tarafından getirilebilecek rekabet yasaklarına ancak belli sınırlar dahilinde izin vermektedir. Tebliğ hükümlerine göre belirli şartlara sahip olunması kaydıyla yetkili satıcılara başka marka araçları satabilme imkanının tanınması gerekmektedir. Yetkili satıcılık sözleşmesinin ilgili maddesinde ise, yetkili satıcının dolaylı veya dolaysız olarak hiç bir başka marka aracın satışı ile ilgilenmeyeceği hükme bağlamakta ve açık bir biçimde yetkili satıcıya Tebliğ'de muafiyet tanınandan daha fazla bir kısıtlama getirilmektedir. Anlaşmada yer alan söz konusu hüküm Kanun'un 4. maddesi kapsamında bir ihlal teşkil etmekte ve 1998/3 sayılı Tebliğ hükümlerine de aykırılık taşımaktadır.

G.3.4 4054 sayılı Kanun'a aykırı sözleşmelerin bildirim yükümlülüğü

770 Yukarıdaki bölümde ayrıntıları açıklandığı üzere, POAŞ'la bayileri arasında imzalanan ve 2000 yılı Mart ayı sonrasındaki dönemde POPAŞ tarafından uygulanmaya devam eden Yetkili Satıcılık Sözleşmeleri ve Yetkili Servis İstasyonu İşletme Sözleşmeleri'nde 4054 sayılı Kanun'un 4. maddesine ve 1998/3 sayılı Tebliğ'e aykırı hükümler bulunduğu ve sözleşmelerin grup muafiyetinden yararlanamadığı görülmektedir. POAŞ'ın yapılan incelemelerde elde edilen Yetkili Satıcılık Sözleşmeleri'nin 26.11.1997 tarihinde, Yetkili Servis İstasyonu İşletme Sözleşmeleri'nin ise söz konusu tarihten daha da önceki tarihlerde imzalandığı anlaşılmıştır. Bu nedenle, sözleşmelerin 1997/6 sayılı Tebliğ uyarınca³ bireysel muafiyet talebiyle Rekabet Kurumu'na bildirilmesi gerekirken söz konusu sözleşmelere ilişkin olarak her hangi bir bireysel muafiyet başvurusu yapılmamıştır.

780 Kuruma yapılan şikayetler dolayısıyla sözleşmelerden haberdar olunmuş ve 9.11.1999 ile 30.4.2002 tarihli Kurul Kararlarında, Yetkili Satıcılık Sözleşmeleri'nin 1998/3 sayılı Tebliğ'e uyumlu hale getirilerek yenilenmesi halinde, Tebliğ kapsamında grup muafiyetinden yararlanabileceğine, bu koşulların yerine getirilmesi için kararın tebliğinden itibaren ilgili taraflara 60 gün süre verilmesine ve öngörülen düzeltmelerin yapıldığına dair belgelerin bu süre içinde Kurum'a sunulmasına, aksi takdirde haklarında soruşturma açılacağına taraflara bildirilmesine karar verilmiştir. Buna karşılık sözleşmelerin değiştirilmeyerek uygulanmaya devam edildiği görülmektedir. Yapılan tespitler, özellikle sözleşmelerde 1998/3 sayılı Tebliğ'e aykırılık teşkil eden maddelerden biri olan asgari feshi ihbar süresine ilişkin değişikliğin yapılmadığı, bu konudaki maddenin eski halinde var olan 3 aylık sürenin sistematik bir biçimde uygulandığı ve çok sayıda yetkili satıcının anlaşmasının 3 aylık bir ihbar süresi kullanılarak feshedildiğini göstermektedir.

G.4 Savunmalar ve Hukuki Değerlendirme

G.4.1 Soruşturma konusu sözleşmelerin yürürlükte bulunmadığına ilişkin savunma

800 Tarafların savunmalarında,

- sözleşmelerini POAŞ'la imzalayan bayilerin Mart 2000 sonrası fiilen POPAŞ'la çalıştıkları, muhasebelerini karşılıklı olarak POPAŞ'la tuttukları, söz konusu tarihten itibaren imzaladığı sözleşmeleri değiştirmesi istenen POAŞ'ın bayiler ile arasındaki sözleşmelerin tamamını bu tarih itibarıyla feshettiği ve halen tasfiye

³1997/6 sayılı Rekabet Kurumu Teşkilatının Oluşturulmasından Sonra teşebbüslerin ve Teşebbüs Birliklerinin 4054 Sayılı Kanun'dan Doğan Hak ve Yükümlülüklerine İlişkin Tebliğ'in 3. maddesine göre, teşebbüslerin 5.11.1997 tarihinde varolan 4054 sayılı Kanun'un 4. maddesi kapsamındaki her türlü anlaşma ve uyumlu eylemleri ile teşebbüs birliklerinin kararlarının, 5.11.1997 tarihinden başlayarak en geç 6 ay içinde Kurulumuza bildirilmesi gerekmektedir.

04-82/1168-294

halinde bulunduğu, bu nedenle soruşturma konusu sözleşmelerin yürürlükte bulunmadığı ve Kurul Kararlarında istenen değişikliklerin bu nedenle yapılamadığı;

810 - POAŞ tarafından imzalanan sözleşmelerden POPAŞ'ın sorumlu tutulamayacağı, POPAŞ'ın, POAŞ'ın halefi olmadığı gibi POAŞ tarafından akdedilen sözleşmeleri devir de almadığı, POAŞ'ın bayilerle akdettiği sözleşmelerin, tamamen üçüncü şahıs olan POPAŞ nezdinde hak veya borç doğurmayacağı, POPAŞ ile bayiler arasında akdedilen yazılı hiçbir sözleşme bulunmadığı, POPAŞ ile bayiler arasındaki ticari ilişkinin sözlü akitler ile ticari teamüllere dayandığı;

820 - POAŞ ile POPAŞ'ın birbirinden ayrı ve bağımsız iki hukuki varlık olduğu, iki şirketin yönetim organlarının tamamen başka insanlardan oluştuğu, iki şirketin ekonomik açıdan beraber hareket etmelerinin söz konusu olamayacağı, zira POAŞ'ın, POPAŞ kurulduktan sonra distribütörlük faaliyetini durdurduğu ve bu iki şirketin aynı ekonomik amaç için faaliyet göstermedikleri;

iddialarına yer verilmiştir.

Teşebbüs savunmalarında, soruşturmaya konu olan ve POAŞ tarafından imzalanmış bulunan tüm Yetkili Satıcılık Sözleşmelerinin distribütörlüğün POPAŞ'a geçişini takiben tüm bayilerle feshedildiği ve böylelikle sözleşmelerin yürürlükten kalktığı ifade edilmektedir. Diğer taraftan soruşturma çerçevesinde yapılan tespitlerle çelişen bu iddia taraflarca belgelenmemiştir.

830 Soruşturma süresince, çeşitli bayilere imzalanan sözleşmelerin 2000 ile 2002 yılları arasında POPAŞ veya POAŞ tarafından feshedildiği görülmüştür. Diğer taraftan bu fesih işlemleri, savunmalarda iddia edildiği türde, POAŞ tarafından tüm bayilik ağıyla yazılı bayilik ilişkisinin sonlandırılması ve ilişkinin POPAŞ'la sözlü olarak yürütülmesi amacıyla yapılan genel bir fesih değil, bayiliğine tamamıyla son verilmek istenen çeşitli teşebbüslere, iki yıllık bir dönem içinde farklı tarihlerde POAŞ veya POPAŞ tarafından gönderilen ihbarnamelerle gerçekleştirilen muhtelif işlemleridir.

840 Peugeot ürünlerinin Türkiye distribütörlüğünün POPAŞ'a geçmesinden sonraki dönemde, bazı bayilerin sözleşmeleri feshedilmiş, bazılarının feshedilmemiş ve sözleşmeleri feshedilmeyen bayilerle çalışılmaya devam edilmiştir. Kurulun soruşturma açmasına temel teşkil eden 9.11.1999 tarihli 99-51/553-346 sayılı Çapa Kararı'nın önaraştırması sırasında, Kurum raportörlerine sunulan bayi listesinde 34 bayi yer almaktadır. Yürütülen soruşturma ile ilgili kararın verildiği 27.12.2004 tarihi itibarıyla ise bu bayilerden 18'inin, imzaladıkları Yetkili Satıcılık Sözleşmesi'ne ilişkin olarak POAŞ tarafından yapılan herhangi bir fesih bildirimini bulunmaksızın POPAŞ'la bayilik ilişkilerinin devam ettiği tespit edilmiştir.

850 Peugeot marka araçların dağıtımının Mart 2000 itibarıyla POPAŞ taraftan gerçekleştirilmeye başlamasıyla POPAŞ, POAŞ'ın sahip olduğu bayilik sistemini ve bu sistemin hukuki zeminini oluşturan sözleşmeleri temel almıştır.

Kararın G.3.1. bölümünde yer verilen tespitlerde ifade edildiği üzere, altında hem POAŞ hem POPAŞ hem de çeşitli yetkili satıcıların imzası bulunan bazı fesih protokollerinde aynen;

860 *“Peugeot Otomotiv A.Ş. ile (yetkili satıcı) arasında 12.2.1998 tarihli “Yetkili Satıcılık Sözleşmesi” ve aynı tarihli “Peugeot Marka Otomobillerin Servis İstasyonu İşletme Sözleşmesi” akdedilmiş bulunmaktadır. Peugeot Otomotiv A.Ş.’nin “Yetkili Satıcılık Sözleşmesi”nden kaynaklanan hak ve yükümlülükleri 1 Mart 2000 tarihinden itibaren Peugeot Otomotiv Pazarlama A.Ş. tarafından devralınmış ve o tarihten itibaren bu sözleşmenin hükümleri Peugeot Otomotiv Pazarlama A.Ş. ile (yetkili satıcı) arasında geçerli olarak taraflarca kabul edilmiştir.”*

ifadeleri yer almaktadır.

870 Altında her üç tarafın da imzası bulunan söz konusu belgeden açık bir biçimde görüldüğü üzere, savunmada yer verilen, dağıtımın POPAŞ’a devrinden sonra "sözleşmelerin tarafların karşılıklı kabulü ile yürürlükten kalktığı" ifadesi gerçeği yansıtmamaktadır. Yukarıdaki belgede yer alan ifadeler, savunmada ifade edilenin tam tersine, dağıtımın POPAŞ’a devrinden sonraki dönemde tarafların, sözleşmenin yetkili satıcı ile POPAŞ arasında yürürlükte kalması konusunda mutabık kaldıklarını göstermektedir.

880 Diğer yandan bu noktada borçlar hukukundaki “sözleşme” kavramıyla Rekabet Hukukundaki “anlaşma” kavramlarının tam olarak örtüşmediğini hatırlatmakta fayda görülmektedir. Rekabet hukukunda bir anlaşmanın varlığından söz edebilmek için taraflar arasında mutlaka borçlar hukuku anlamında tam bir sözleşmenin akdedilmiş olması gerekmektedir. Bir anlaşmanın varlığı ve tarafların kendilerini bu anlaşmayla bağlı hissetmesi 4054 sayılı Kanun’un 4. maddesi kapsamındaki bir anlaşmadan söz edebilmek için yeterli olabilmektedir. Soruşturma konusu bakımından, dağıtımın POPAŞ’a geçmesinden sonraki dönemde, POAŞ ile yetkili satıcılar arasındaki yetkili satıcılık sözleşmelerinin borçlar hukuku karşısındaki durumundan bağımsız olarak, söz konusu sözleşme hükümleri temelindeki bir anlaşmanın (yazılı veya sözlü olması fark yaratmaksızın) POPAŞ ile yetkili satıcılar arasında mutabakat sağlanarak uygulanmaya devam ettiği açık bir biçimde görülmektedir. Bu durum, yukarıda ifade edilen ve tarafların mutabakatını net bir biçimde belgeleyen fesih protokolünün yanındaki diğer bulgularla da desteklenmektedir.

Kararın G.3.1. bölümünde yer alan 2. tespitte de görüleceği üzere, 11.5.2001 ile 8.3.2002 arasında POAŞ’la başlayan çok sayıda bayilik ilişkisine, POPAŞ tarafından gönderilen fesih ihbarnameleri ile son verilmiştir.

890 Maestro Otomotiv Sanayi ve Ticaret Ltd. Şti.’ye (Maestro) gönderilen 11.5.2001 tarihli ihbarnamede “Gönderen”, “Peugeot Otomotiv Pazarlama A.Ş. (POPAŞ)” olarak görünmektedir. İhbarnamelerin “Konu” bölümünde ise “Peugeot Otomotiv

A.Ş. (POAŞ)” ile Muhatap arasında var olan Yetkili Satıcılık ilişkisinin iptaline ilişkin ihbardır” ifadesi yer almaktadır.

900 Görüldüğü üzere Maestro isimli Bayisi ile POAŞ arasındaki Yetkili Satıcılık Sözleşmesi'ne 11.5.2001 tarihi itibarıyla son veren firma POAŞ değil POPAŞ'tır. Maestro isimli bayi, POAŞ ile arasındaki “Yetkili Satıcılık Anlaşması”nın feshinden sonraki dönemde, Kadıköy Asliye 1. Ticaret Mahkemesi'nde POPAŞ aleyhine dava açmıştır. POPAŞ'ın söz konusu davadaki vekilleri imzalı ve 2.7.2002 tarihli cevap dilekçesinde yapılan savunma tamamıyla taraflar arasında mün'akid *Yetkili Satıcılık Sözleşmesine* dayandırılmakta, dilekçenin 7 No'lu paragrafında ise “Nitekim müvekkilimiz şirket (POPAŞ) sözleşmeden kaynaklanan hakkını kullanarak... taraflar arasında mün'akid yetkili satıcılık sözleşmesi'ni feshetmiştir.” ifadesi yer almaktadır. Savunmanın hiçbir yerinde taraflar arasındaki ilişkinin sözlü bir şekilde yürüdüğünden söz edilmezken, taraflar arasındaki Yetkili Satıcılık Sözleşmesinin bir sureti dilekçe ekinde sunulmuştur.

910 POPAŞ vekilleri tarafından, mahkemeye sunulan yazılarda, tam da sözleşmelerin, grup muafiyeti kapsamı dışında kalınmasına neden olan, Kurul tarafından değiştirilmesi istenen ve nihayet soruşturma açılmasına neden olan feshe ilişkin hükmüne dayanarak gerçekleştirilen işlem "POPAŞ'ın sözleşmeden kaynaklanan hakkının kullanılması" olarak açıklanırken, müvekkil hakkında Rekabet Kurulu tarafından açılan soruşturmada bununla tamamen çelişkili bir biçimde, POPAŞ'ın, POAŞ ile bayilerinin imzaladığı sözleşmelerin tarafı olmadığı, bu sözleşmelerle ilgili bir sorumluluğunun bulunmadığı ifade edilmektedir.

920 Hem soruşturma raporunda hem de bir önceki bölümde ayrıntılı olarak yer verilen tespit ve değerlendirmeler, savunmada yer verilen bu iddiaların gerçeği yansıtmadığını, savunmada yer verilen iddiaların aksine POAŞ'ın dağıtım sistemindeki teşebbüslerle ilişkisinin aynı sözleşmeler temelinde aynı ekonomik bütünlük içindeki bir diğer firma POPAŞ tarafından devam ettirildiğini göstermektedir. Esasen, POPAŞ ile POAŞ'ın aynı ekonomik bütünlük içinde olması ve yetkili satıcılarla aralarındaki ilişkinin yapısından dolayı, POPAŞ ve POAŞ arasında hukuki anlamda bir halefiyet ilişkisinin olup olmaması bu değerlendirme bakımından önem taşımamaktadır.

930 Kararın G.2. bölümünde yer verilen bilgilere göre, her iki firmanın da ayrı birer hukuki varlık oldukları ve bu firmaların yönetim kurulu üyeliklerinin farklı kişilerden oluştuğu hususları doğrudur. Ancak rekabet hukukunda, firmaların ayrı birer hukuki varlığa sahip olmaları mutlaka ayrı teşebbüsler olmaları sonucunu doğurmamaktadır. Kanunun "Tanımlar" başlıklı 3. maddesinde, "teşebbüs" kavramına yer verilmiştir. Bu tanıma göre teşebbüs, "piyasada mal veya hizmet üreten, pazarlayan, satan gerçek ve tüzel kişilerle, bağımsız karar verebilen ve ekonomik bakımdan bir bütün teşkil eden birimleri" ifade etmektedir.

Rekabet hukuku uygulamalarında "teşebbüsler" muhatap alınmaktadır. Birden çok ve farklı hukuki varlıklara sahip firmanın tek bir teşebbüs olarak kabul

940 edilmesi ise, Kanun'un uygulamalarında sık karşılaşılan bir durumdur. Bu noktada kritik husus, bu firmaların "ekonomik bakımdan bir bütün teşkil" etmeleridir. Kararın G.2 bölümünde de görüleceği üzere, her iki firmanın en büyük ve yönetimde hak sahibi hissedarı, aynı ekonomik varlıktır (Automobiles Peugeot S.A.). Bu bakımdan, aynı firmanın kontrolünde bulunan iki ayrı "hukuki varlık"ın ayrı birer "teşebbüs" olarak değerlendirilmesi, 4054 sayılı Kanun ve uygulaması bakımından mümkün değildir.

950 Rekabet hukuku bakımından önemli olan, Peugeot otomobillerinin dağıtımını için kurulan sistem ve bu sistemin temeli olan sözleşmelerdir. Bu sistemi yürüten ve sözleşmeleri uygulayan firmanın hangisi olduğu, bu firmalar aynı ekonomik bütünlük içinde olduğu ve tek bir teşebbüs olarak nitelendirebildiği sürece önem taşımamaktadır.

G.4.2. Rekabet Kurulunca başlatılan soruşturmanın 4054 sayılı Kanun'da belirlenen hükümlere aykırı olduğu yönündeki savunma

960 Teşebbüs savunmalarında, soruşturma açılmasına ilişkin Kurul Kararı'nda 10.4.2003 tarihli Kurul Kararı'nın yerine getirilmemesinin gerekçe gösterildiği, oysa bu Karar hakkında Danıştay'da iptal davası açıldığı, Danıştay'daki bu dava sonuçlanmadan Rekabet Kurumu tarafından soruşturma açılmasının sakat olduğu iddia edilmiş, soruşturmanın Danıştay'ın kesin kararını vereceği tarihe kadar durdurulması talep edilmiştir.

970 Türk idare hukuku sisteminde idari kararların uygulanma prensibi hakimdir. Buna göre, bir idari karar aleyhine başvurulmuş yargı mercii yürütmeyi durdurma kararı vermediği sürece, idari işlemler uygulanma kabiliyetini haizdir. Bu çerçevede 4054 sayılı Kanununun uygulaması bakımından bir Kurul kararına karşı iptal davası açılmış olması teşebbüslerin karara uyma yükümlülüğünü ortadan kaldırmamaktadır. Soruşturma konusu bakımından teşebbüsten beklenen, Kurul kararı doğrultusunda anlaşmalarını düzeltmesi iken, teşebbüsün karara uymaması Kanun'da öngörülen diğer hükümlerin uygulanmasını gerektirmiştir. Kaldı ki Soruşturma Raporu'nda da belirtildiği üzere, Kurulun 10.4.2003 tarih, 03-23/279-M sayılı kararının iptali ve yürütmenin durdurulması istemiyle taraflarca dava açılmıştır. Danıştay Onuncu Dairesi 10.10.2003 tarih ve E:2003/2111 sayılı kararıyla yürütmenin durdurulması isteminin reddine karar vermiştir. Taraflar söz konusu karara itiraz ederek yürütmenin durdurulmasını talep etmişler, ancak söz konusu itiraz, Danıştay İdari Dava Daireleri Genel Kurulunun 29.4.2004 tarih 2003/1427 sayılı kararı ile reddedilmiştir. Bu durumda dahi soruşturmaya konu teşebbüs söz konusu kararın gereklerini yerine getirmemeyi ısrarlı bir şekilde sürdürmüştür.

980 Bu nedenle, soruşturma açılması kararının sakat olması söz konusu değildir. Kurul'un soruşturmayı Danıştay Kararı kesinleşinceye kadar durdurması gibi bir zorunluluğu da bulunmamaktadır.

G.4.3. POAŞ ve POPAŞ'ça akdedilen yazılı ve sözlü anlaşmaların 1998/3 sayılı Tebliğ kapsamında olmadığı savunması.

990 Tarafların savunmalarında, soruşturma konusunu oluşturan Yetkili Satıcılık Sözleşmelerinin 1998/3 sayılı Tebliğin kapsam maddesinde öngörülen nitelikte olmayan yazılı anlaşmalar ile POPAŞ'ça akdedilen sözlü akitlerde, yalnız diğer tarafla sözleşme yapılacağına veya ülkenin tamamında ya da belirlenmiş herhangi bir bölümünde başka herhangi bir teşebbüs ile sözleşme yapılmayacağına ilişkin herhangi bir taahhüdün yer almadığı, benzer şekilde söz konusu anlaşmalarda diğer tarafla beraber belirli sayıda teşebbüsle sözleşme yapılacağına ilişkin bir taahhüdün de bulunmadığı, bu nedenle Tebliğ'in kapsam maddesinde yer alan "motorlu yeni taşıt araçları ile bunlarla birlikte yedek parçalarını ... yeniden satış amacıyla yalnız diğer tarafa veya onunla birlikte dağıtım sistemi içinde yer alan belirli sayıdaki teşebbüse vermeyi kabul ettiği anlaşmalar" ifadesi nedeniyle sözleşmelerin 1998/3 sayılı Tebliğ Kapsamında olmadığı ifade edilmiştir.

1000 POAŞ ve POPAŞ, Türkiye sınırları içindeki belirli bölgelerde belirli teşebbüsleri, akdettiği bayilik anlaşmaları vasıtasıyla Peugeot marka motorlu taşıtlar ve yedek parçalarla, satış sonrası hizmetlerin dağıtımını konusunda münhasıran yetkilendirmektedir. Peugeot Yetkili Satıcılık Sözleşmesi Madde II-2'de açıkça bir bölge tanımlanarak yetkili satıcıya söz konusu bölgede münhasıran satış hakkı verilmektedir. 1998/3 sayılı Tebliğ'in kapsam maddesine tamamıyla uygun olan bu türdeki bir dağıtım sistemini oluşturan anlaşmaların Tebliğ kapsamında değerlendirilmesinin ve diğer hükümlerinin de uygun olması durumunda Tebliğ'in sağladığı muafiyetten yararlanabilmesinin önünde bir engel bulunmamaktadır.

1010 Kapsam maddesinde 1998/3 sayılı Tebliğ'in motorlu taşıt dağıtımına yönelik imzalanan iki temel tipteki dağıtım anlaşmasını kapsamı amaçlanmaktadır. Bunlardan birincisi distribütörlük anlaşmalarıdır ve bu Tebliğ'in ilgili maddesinde öngörülen ilk alternatiftir. "Yalnız diğer tarafa" ifadesi ile, ürünlerin üretici tarafından Türkiye genelinde distribütör konumundaki tek bir teşebbüse satılması durumu ifade edilmektedir ki bu alternatif soruşturma konusu sözleşmelerdeki duruma uymamaktadır.

1020 Kapsam maddesinde öngörülen ikinci alternatif ise Türkiye genelinde belirli sayıdaki yetkili satıcı ve servislerle yapılan anlaşmalar vasıtasıyla gerçekleştirilen dağıtımını ifade etmektedir. Kapsam maddesinde yer alan "onunla (anlaşma imzalanan yetkili satıcı) birlikte dağıtım sistemi içinde yer alan belirli sayıdaki teşebbüse (ülke genelindeki diğer yetkili satıcılar) vermeyi kabul ettiği anlaşmalar" ifadesi ile tam da soruşturma konusu sözleşmelerin durumuna uyan ve tipik bir dağıtım sistemi oluşturan yetkili satıcılık anlaşmaları muafiyet kapsamında alınmaktadır.

04-82/1168-294

1030 Savunmada iddia edildiği üzere, Tebliğ'de yer alan söz konusu ifadenin, sağlayıcının bir yetkili satıcı ile yaptığı bayilik sözleşmesinde, başka teşebbüslerle de sözleşme yapacağına dair bir taahhütte bulunmasının Tebliğden yararlanmak için zorunlu kılınması şeklinde yorumlanması mümkün değildir. Maddenin lafzından yola çıkarak böyle bir yorum yapılması mümkün olmadığı gibi, bu yorumun anlamsal bir sonucu da bulunmamaktadır.

1040 Esasen bir sağlayıcının yetkili satıcısıyla yaptığı anlaşmada diğer yetkili satıcılarla sözleşme imzalayacağına dair bir taahhütte bulunmasının bir anlamı bulunmamaktadır, her hangi bir yetkili satıcılık sözleşmesinde böyle bir taahhüdün bulunması beklenemez. Benzer şekilde rekabet kuralları ve muafiyet değerlendirmesi bakımından da bir önemi yahut anlamı bulunmayan bu türdeki bir taahhüdün Tebliğ'in sağladığı muafiyetten yararlanma için bir koşul olarak görülmesi söz konusu değildir.

1050 Tebliğ'in kapsam maddesinde savunmada üzerinde durulan açıdan her hangi bir sınırlayıcılığı olmaksızın seçici ve münhasır nitelikteki tipik bir motorlu taşıt dağıtım sisteminin çerçevesi çizilmektedir. POAŞ'ın kurduğu dağıtım sistemi çerçevesinde imzaladığı yetkili satıcılık anlaşmalarında ise, rekabet kuralları ve muafiyet değerlendirmesi bakımından önemli görülebilecek ve özel bir değerlendirmeyi gerektirebilecek her hangi bir farklılık bulunmamaktadır.

1060 Teşebbüsün ilgili anlaşmaların Tebliğ'in kapsamı karşısındaki değerlendirmesinin bir an için doğru olduğu kabul edilse bile, bunun doğurduğu sonuç grup muafiyetinden yararlanamama olacaktır ki bu durumda rekabet ihlali içeren anlaşmalara ilişkin olarak bireysel muafiyet başvurusunda bulunulması gerekecektir. Sözleşmelere ilişkin bireysel muafiyet başvurusu yapılmamıştır. Kaldı ki, daha önce de ifade edildiği gibi motorlu taşıtların, bunlara ilişkin yedek parçaların ve satış sonrası hizmetlerin dağıtımını amacıyla imzalanan anlaşmalar bakımından, bu tür anlaşmalara ilişkin bireysel muafiyet başvurusunda bulunulsa bile, anlaşmaların çok özel nitelikleri bulunmadığı sürece yine, 1998/3 sayılı Tebliğ'e uygun bir biçimde değiştirilmesi ve öngörülen grup muafiyetinden yararlanmaları talep edilmektedir.

Diğer bir deyişle hiçbir alternatif, tarafların temel olarak motorlu taşıt, yedek parça ve servis dağıtımına yönelik olan anlaşmalarının Kanun'u ihlal ettiği gerçeğini değiştirmemekte ve en önemlisi tarafları anlaşmalarında Tebliğ'de öngörülen asgari feshi ihbar sürelerini bulundurma ve diğer kısıtlayıcı hükümleri bulundurmama yükümlülüğünden kurtarmamaktadır.

1070 **G.4.4. POPAŞ, ve POAŞ'ın pazar paylarının küçük olması sebebiyle ilgili pazarda hakim durumda olmadıkları, bu nedenle 4054 sayılı Kanunun ihlal edilmediği yönündeki savunma.**

1080 Tarafların savunmalarında, Ford Otomotiv Sanayi A.Ş. (Ford Otomotiv) hakkında yürütülen ön araştırma sonucunda alınan 21.12.1999 tarihli ve 99-58/624-398 sayılı Rekabet Kurulu Kararında hakim durumda bulunmayan Ford Otomotiv'in bayilik sözleşmelerinin 1998/3 sayılı Tebliğ kapsamında değerlendirilmediği, POPAŞ ve POAŞ'ın da Türkiye'deki ilgili ürün pazarında hakim durumda bulunmadığı ve bu nedenle soruşturma konusu sözleşmelerin de 1998/3 sayılı Tebliğ kapsamında değerlendirilemeyeceği ve ihlal teşkil edemeyeceği görüşü dile getirilmiştir.

1090 Soruşturmanın konusunu POAŞ tarafından imzalanan ve 4054 sayılı Kanun'un 4. maddesine aykırılık teşkil eden bayilik sözleşmelerinin herhangi bir muafiyetten yararlanmaksızın Kurul Kararına aykırı olarak uygulanmaya devam edilmesi oluşturmaktadır. Soruşturma konusu iddialar arasında Kanun'un 6. maddesi kapsamındaki hakim durumun kötüye kullanılması yönündeki bir eylem bulunmamaktadır. Bu nedenle ilgili teşebbüsün hakim durumda bulunup bulunmamasının soruşturma konusu iddialarla bir ilgisi bulunmamaktadır.

1100 Teşebbüsün savunmasında, Ford Otomotiv hakkında yürütülen ön araştırma sonucunda alınan 21.12.1999 tarih ve 99-58/624-398 sayılı Rekabet Kurulu Kararı'nda geçen bir takım ifadeler yanlış yorumlanmıştır. Savunmada söz konusu kararda Ford Otomotiv'in hakim durumda bulunmadığı için 1998/3 sayılı Tebliğ kapsamında bulunmadığı sonucuna ulaşıldığı iddia edilmektedir. Ancak, anılan Kararda bu yönde bir değerlendirme bulunmamaktadır. Kararda, Ford'un 1998/3 sayılı Tebliğ hükümlerine aykırı bir eyleminin bulunmadığı ifade edilmiş, ayrıca yer verilen iddialar bakımından teşebbüsün hakim durumunu kötüye kullanıp kullanmadığı da incelenmiş ve hakim durumda bulunmadığına karar verilmiştir.

1998/3 sayılı Tebliğ, kapsamındaki anlaşmaları, Kanun'un 4. maddesinin uygulamasından grup olarak muaf tutmaktadır. Her hangi bir anlaşmanın 1998/3 sayılı Tebliğ kapsamında bulunması için taraflarından bir veya bir kaçının hakim durumda bulunması gibi bir gereklilik söz konusu değildir. Esasen Rekabet Kurulu tarafından yayınlanmış bulunan tüm grup muafiyet tebliğleri için durum böyledir.

I- GEREKÇE ve HUKUKİ DAYANAK:

1110 POAŞ ile bayileri arasında, Peugeot markalı motorlu taşıtların, bunlara ait yedek parçalar ile satış sonrası hizmetlerin dağıtımını amacıyla "Yetkili Satıcı Sözleşmesi" ve "Yetkili Servis İstasyonu İşletme Sözleşmesi" imzalanmıştır.

04-82/1168-294

1120 Söz konusu sözleşmeler içerdikleri bölge münhasırlığı ve rekabet yasağı hükümlerinden dolayı 4054 sayılı Kanun'un 4. maddesini ihlal etmektedir. Ayrıca Yetkili Satıcılık Sözleşmesinin II-1, II-3, VII-3, VIII. maddeleri ile Yetkili Servis İstasyonu İşletme Sözleşmelerinin III-3/b,c ve V-1. maddeleri nedeniyle bu sözleşmeler, 1998/3 sayılı Tebliğ kapsamında grup muafiyetinden de yararlanamamaktadır.

Bu nedenle anılan sözleşmelerin muafiyet talebiyle Rekabet Kurumu'na bildirilmesi gerekmektedir. Ancak bu sözleşmelerin bildirim yükümlülüğü yerine getirilmemiştir.

1130 Kurul, teşebbüsün imzaladığı Yetkili Satıcılık Sözleşmelerinden, şikayetler sonucu haberdar olmuş, 9.11.1999, 30.4.2002 ve 10.4.2003 tarihli Kurul Kararlarında, bu sözleşmelerde yer alan 1998/3 sayılı Tebliğ'e aykırı hükümlerin düzeltilmesi ve gerekli değişikliklerin yapıldığının Kurum'a bildirilmesine karar verilmiş, Kararlar POAŞ ve POPAŞ'a bildirilmiştir.

1140 POAŞ ve POPAŞ tarafından, Kurul'un 10.4.2003 günlü, 03-23/279-M sayılı kararının iptali ve yürütmenin durdurulması istemiyle açılan dava sonucunda Danıştay Onuncu Dairesi 10.10.2003 tarih ve E:2003/2111 sayılı kararıyla yürütmenin durdurulması isteminin reddine karar vermiş, tarafların söz konusu karara yaptıkları itiraz ise, Danıştay İdari Dava Daireleri Genel Kurulu'nun 29.4.2004 tarih 2003/1427 sayılı kararı ile reddedilmiştir. Rekabet Kurulu kararları, diğer tüm idari kararlar gibi, uygulanma kabiliyetini haiz kararlardır ve ilgili yargı mercileri tarafından yürütmeyi durdurma kararı verilmediği sürece muhatapları tarafından uygulanması gerekmektedir. Bu nedenle herhangi bir uygulamaya konu olmasa dahi, Kurul kararının gereğinin yerine getirilmemesi ihlale devam edilmesi anlamına gelmektedir. Diğer taraftan Kurul Kararına ilişkin olarak Danıştay tarafından yürütmeyi durdurma kararı verilmemesine rağmen taraflar ilgili Kurul Kararlarının gereklerini yerine getirmeyerek Kanun'a aykırı sözleşmelerin uygulamasına da devam etmektedirler.

1150 4054 sayılı Kanun'un 4. maddesine aykırı olan ve 1998/3 sayılı Tebliğ kapsamında grup muafiyetinden yararlanamayan ve halen uygulamada olan Yetkili Satıcılık Sözleşmeleri nedeniyle, Kanun'un 16. maddesi hükümleri çerçevesinde, POAŞ ile aynı ekonomik bütünlük içinde yer alan ve mevcut durumda sözleşmelerin tarafı ve uygulayıcısı konumunda bulunan POPAŞ'a idari para cezası verilmesi gerekmektedir.

I.1 İhlale yol açan ve idari para cezasına temel teşkil eden sözleşmeler.

1160 Soruşturma sürecinde yapılan incelemeler sonucunda, soruşturma açılmasına neden olan Yetkili Satıcılık Sözleşmesi'nin teşebbüse daha önce yapılan bildirimlere konu olan ve düzeltilmesi istenen VII-3 ve VIII. maddeleri dışında, II-1 ve II-3. maddeleri ile önceki Kararlarda değinilmeyen ancak bayilerle Yetkili Satıcılık Sözleşmesi'ne ek olarak imzalanan Yetkili Servis İstasyonu İşletme Sözleşmesi'nin III-3/b,c ve V-1 maddelerinin de 1998/3 sayılı Tebliğ'de öngörülen şekilde değiştirilmesi gerektiği sonucuna ulaşılmıştır.

Diğer taraftan teşebbüse verilecek idari para cezası bakımından, Kurulun soruşturma açılmasına temel teşkil eden ve daha önceki kararlarda değiştirilmesi istenen Yetkili Satıcılık Sözleşmesi ve bu sözleşme nedeniyle ortaya çıkan ihlal temel alınmıştır.

1170 Yetkili Servis İstasyonu Sözleşmeleri de içerdikleri hükümler nedeniyle 1998/3 sayılı Tebliğ ve 4054 sayılı Kanun'un 4. maddesine aykırılık teşkil etmekle beraber, açılan soruşturmanın kapsamında bulunmaması nedeniyle, mevcut soruşturma çerçevesinde bu sözleşmelere ilişkin idari para cezası uygulanması mümkün bulunmamaktadır.

1180 Ayrıca, 4054 sayılı Kanunun 4. maddesini ihlal eden sözleşmelerin bildirim yükümlülüğünün yerine getirilmemiş olması hususuna ilişkin olarak ise, Kurul sözleşmelerden daha önce haberdar olmuş iken, o dönemde alınan kararlarda, bildirim yükümlülüğünün yerine getirilmemesinden dolayı Kanun'un 16. maddesi hükümleri çerçevesinde idari para cezası verilmemiş olması nedeniyle, bu Kararda da bu gerekçeyle idari para cezasının verilmesinin mümkün bulunmadığı değerlendirilmiştir.

I.2 Kanunun 16. maddesi uyarınca verilen idari para cezasının takdirinde göz önünde bulundurulmuş hususlar

1190 4054 sayılı Kanunun uygulamasının ve grup muafiyeti tebliğlerinin teşebbüsler açısından açıklanmaya ihtiyaç duyulan yönleri olabilmektedir. Bu nedenle Rekabet Kurulu, çıkarmış olduğu 1997/6 sayılı Tebliğ ile, anlaşmalarının grup muafiyeti tebliğlerindeki koşullarla uygun olup olmadığı konusunda tereddütleri olan teşebbüslere, bu nitelikteki anlaşma, uyumlu eylem ve kararlarını Kurul'a bildirebilme hakkı vermiştir. Söz konusu Tebliğ çerçevesinde her herhangi bir başvurusu bulunmayan POAŞ'ın imzalamış olduğu anlaşmalardan haberdar olan Rekabet Kurulu, ilgili tarafa, yaptığı bildirimle, anlaşmalarının hangi hükümlerinin değiştirilmesi kaydıyla, grup muafiyetinden yararlanabileceğini bildirmiş ve bu şekilde 1998/3 sayılı Tebliğ'i yayımlayan kurum olarak Tebliğ'in kapsam maddesi de dahil olmak üzere nasıl yorumlanması gerektiği konusunda teşebbüsü bilgilendirmiştir. Bu durum karşısında hüsnü niyetle hareket eden bir teşebbüsten beklenen, karar doğrultusunda gerekli değişiklikleri yapmak, anlaşmalarının Tebliğin kapsamı karşısındaki durumu ile ilgili tereddüdü konusunda Kurul'dan

04-82/1168-294

1200 bilgi talebinde bulunmak olabilecektir. Buna karşılık teşebbüs, konuya ilişkin olarak Rekabet Kurulu içtihadında örneği bulunmayan sübjektif değerlendirmesi sonucunda anlaşmalarının Tebliğ kapsamında olmadığına karar vermiş; bu değerlendirmesi geçerli olsa bile Kanun'un ihlal ediliyor olduğu hususunu göz ardı ederek ve özellikle de grup muafiyetinden yararlanılmasını engelleyen ve anlaşmanın Kurul tarafından değiştirilmesi istenen feshi ihbar sürelerine ilişkin hükümlerini sistematik bir biçimde uygulayarak hem Kanunu ihlal etmiş hem de Rekabet Kurulu Kararının gereğini yerine getirmemiştir.

1210 Soruşturma konusu ihlal her ne kadar yatay anlaşmalara nazaran ortaya çıkardığı olumsuz etkilerin daha sınırlı olduğu kabul edilen dikey nitelikli bir anlaşmadan kaynaklansa da, yukarıda da ifade edildiği üzere 4054 sayılı Kanun'u ihlal eden, 1998/3 sayılı Tebliğ'in sağladığı muafiyetten yararlanamayan ve bildirim yükümlülüğü yerine getirilmemiş olan sözleşmelere ilişkin olarak alınan Kurul Kararlarına rağmen, taraflarca sözleşme maddelerinin düzeltilmemesinde ısrar edilerek uygulanmasına devam edilmiş olduğu hususları, idari para cezasının takdirinde önemli derecede ağırlaştırıcı unsurlar olarak değerlendirilmiştir.

J-SONUÇ

1220 Peugeot Otomotiv A.Ş. ve Peugeot Otomotiv Pazarlama A.Ş. hakkında 11.3.2004 tarih, 04-19/175-M sayılı Kurul Kararı uyarınca yürütülen soruşturma ile ilgili olarak düzenlenen rapora, toplanan delillere, sözlü savunma toplantısındaki açıklamalara ve incelenen dosya kapsamına göre;

1. Peugeot Otomotiv A.Ş. ile yetkili satıcı ve servisler arasında imzalanan "Yetkili Satıcılık Sözleşmeleri"nin 4054 sayılı Kanun'un 4. maddesi (a) ve (b) bendleri kapsamında ihlal teşkil ettiğine OYÇOKLUĞU ile,

1230 2. 1998/3 sayılı Motorlu Taşıtlar Dağıtım ve Servis Anlaşmalarına ilişkin Grup Muafiyeti Tebliği kapsamında değerlendirilen sözleşmelerin anılan Tebliğ'e aykırı hükümler içermeleri nedeniyle, grup muafiyetinden yararlanamadığına OYÇOKLUĞU ile,

1240 3. 4054 sayılı Kanun'un 4. maddesini ihlal eden ve grup muafiyetinden yararlanamayan sözleşmelere ilişkin olarak Kurum'a bildirimde bulunulmadığına, Kurul'un sözleşmelerden haberdar olmasıyla birlikte müteaddit defalar ilgili taraflara sözleşmelerin 1998/3 sayılı Tebliğ hükümlerine uygun bir biçimde yenilenmesi ve bilhassa, Yetkili Satıcılık Sözleşmesi'nin IV, VII-3 ve VIII. maddelerinin düzeltilmesi yönünde Kararlar alması ve değişikliklerin yapılmasına ilişkin olarak süre tanınmasına rağmen bu değişikliklerin teşebbüs tarafından yapılmadığına, hatta Kurul Kararı ile değiştirilmesi istenen hükümlerin sistematik bir biçimde uygulanmasına devam edildiğine OYÇOKLUĞU ile,

04-82/1168-294

4. Kanun'u ihlal eden sözleşmelerin 2000 yılı Mart ayına kadar olan dönemde Peugeot Otomotiv A.Ş., bu tarihten sonraki dönemde ise aynı ekonomik bütünlük içinde yer alan bir diğer teşebbüs Peugeot Otomotiv Pazarlama A.Ş. tarafından uygulandığına OYÇOKLUĞU ile,

1250 5. Söz konusu sözleşme hükümlerinin 4054 sayılı Kanun ve 1998/3 sayılı Tebliğ'e aykırılıkları sebebiyle oluşan ihlal nedeniyle mevcut durumda Peugeot marka araçların Türkiye distribütörlüğünü yapan Peugeot Otomotiv Pazarlama A.Ş.'nin, 4054 sayılı Kanun'un 16. maddesinin ikinci fıkrası hükümleri uyarınca, idari para cezası ile cezalandırılmasına OYÇOKLUĞU ile,

6. Cezanın takdirinde;

1260 - Rekabet Kurulu'nun 9.11.1999, 30.4.2002 ve 10.4.2003 tarihli Kararlarında, soruşturma konusu sözleşmelerin 1998/3 sayılı Tebliğ hükümlerine uygun bir biçimde yeniden düzenlemesi hususunun karara bağlanmış olması ve söz konusu Kararların ilgili teşebbüslere tebliğ edilmiş olması sebebiyle, hakkında soruşturma yürütülen teşebbüslerin 4054 sayılı Kanun'a ve ilgili mevzuata aykırı olarak sözleşmeleri bilinçli olarak uygulamaya devam etmesi,

- Hakkında soruşturma yürütülen teşebbüslerin, söz konusu üç ayrı Kurul kararını tebellüğ etmiş olmasına rağmen, ilgili sözleşmeleri; kararda öngörülen biçimde düzeltmekten imtina ederek, ihlallerin sürdürülmesi hususunda ısrar etmesinin,

1270 ceza miktarının takdirinde ağırlaştırıcı unsurlar olarak değerlendirilmesine OYÇOKLUĞU ile,

7. Bu sebepten, 4054 sayılı Kanun'un 16. maddesinin ikinci fıkrası uyarınca hakkında soruşturma yürütülen Peugeot Otomotiv Pazarlama A.Ş.'nin, 2003 yılı cirosu dikkate alınarak ve taktiren bu cironun % (...) 'i nispetinde olmak üzere, 7.122.296.772.920-TL (yeditrilyonyüzyirmiikimilyariyüzdoksanaltımilyon yedyüzyetmişikibindokuzyüzyirmi TL) idari para cezası ile cezalandırılmasına OYÇOKLUĞU ile,

1280 8. 4054 sayılı Kanun'un 4. maddesini ihlal eden sözleşmelere ilişkin olarak Kuruma bildirimde bulunulmadığı için aynı Kanun'un 16. maddesinin birinci fıkrası (c) bendi hükümleri uyarınca idari para cezası verilmesine imkan bulunmadığına OYBİRLİĞİ ile,

1290 9. Peugeot Otomotiv Pazarlama A.Ş.'nin tarafı olduğu Yetkili Satıcılık Sözleşmeleri'nin VII-3, VIII. maddelerine ilaveten II-1, II-3. ve Yetkili Servis İstasyonu İşletme Sözleşmeleri'nin III-3/b,c ve V-1. maddelerinin 60 gün içerisinde 4054 sayılı Kanun ve bu Kanun'a dayanılarak çıkarılan 1998/3 sayılı Tebliğ'e uyumlu hale getirilmesi ve bu işlemlerin gerçekleştirildiğinin Kurum'a tevsik edilmesi, aksi halde bu sürenin bitiş tarihinden itibaren 4054 sayılı Kanun'un 17. maddesinin (a) bendi ve içinde bulunulan yıl için Rekabet Kurulu

04-82/1168-294

tarafından yayımlanan para cezalarına ilişkin Tebliğ uyarınca süreli para cezası uygulanacağıının ilgili teşebbüse bildirilmesine OYÇOKLUĞU ile,

Danıştay yolu açık olmak üzere karar verilmiştir.

Rekabet Kurulu'nun 27.12.2004 tarih ve 04-82/1168-294 sayılı Kararı'na

1. KARŞI OY GEREKÇESİ

Peugeot Otomotiv A.Ş. (POAŞ) ve Peugeot Otomotiv Pazarlama A.Ş. (POPAŞ)'ın 4054 Sayılı Rekabetin Korunması Hakkında Kanun'un 4. maddesine aykırı unsurlar içeren yetkili satıcılık sözleşmelerini, Rekabet Kurulu'nun 9.11.1999 (553-346 sayılı) ve 30/4/2002 (279-115 sayılı) tarihli kararlarında öngörülen 60 günlük süre içerisinde 1998/3 sayılı Motorlu Taşıtlar Dağıtım ve Servis Anlaşmalarına İlişkin Grup Muafiyeti Tebliği'ne uygun hale getirmemeleri nedeniyle haklarında soruşturma açılmıştır. Kurul'un 9.11.1999 ve 30.4.2002 tarihli kararları 26.12.2002 tarihinde POAŞ'a tebliğ edilmiş, gerekli düzeltmelerin yapılması için 60 günlük süre verilmiş, bu süre 24.2.2003 tarihinde sona ermiştir.

Yapılan soruşturma sonunda POAŞ ve POPAŞ'ın bayilerle yaptığı sözleşmelerdeki 4054 Sayılı Kanun'a aykırı hükümleri öngörülen süre içerisinde 1998/3 sayılı Tebliğ hükümlerine uygun hale getirmeyip uyguladıkları sabit görülerek 27.12.2004 tarih 1168-294 sayılı Kararla para cezası ile cezalandırılmışlardır. Bu karar toplanan delillere, Borçlar Kanunu, Türk Ticaret Kanunu ve 4054 Sayılı Rekabetin Korunması Hakkında Kanun'un ilgili hükümlerine aykırıdır. Şöyle ki :

1)Peugot Otomotiv A.Ş. ile Yetkili Satıcı ve Servisler arasında imzalanan "Yetkili Satıcılık Sözleşmeleri" ve "Yetkili Servis İstasyonu İşletme Sözleşmeleri" nin bazı hükümlerinin 1998/3 sayılı Tebliğe aykırı hükümler içerdiği açıktır.

2)AUTOMOBİLES Peugeot'nun Türkiye'deki bir iştiraki olan POAŞ; otomobil, otomobil parçası ve ürünlerinin üretimi, montajı, dağıtımı, satışı, pazarlaması, ithalat ve ihracatını yapmak ve satış sonrası hizmetleri sunmak üzere 1993 yılında kurulmuştur. 1 Mart 2000 tarihinde POAŞ sözü edilen faaliyetlerini sonlandırmış, sözkonusu tarihten itibaren Peugeot marka araçların distribütörlüğünü POPAŞ yapmaya başlamıştır. 1 Mart 2000 tarihinde ticari faaliyetlerini sona erdiren POAŞ, 30.7. 2003 tarihli Genel Kurul Toplantısında tasfiyesine karar vermiştir. POPAŞ'ın kurulması POAŞ'ın yerine geçmek için değildir. POPAŞ'ın kuruluşu, Automobiles Peugeot ile Türkiye'de Peugeot Lisansı ile ticari araç üretimi yapan KIRAÇA Grubu ortaklığının sonucudur. POAŞ'tan farklı, tamamen ayrı bir hükmî kişiliktir. O nedenle bayiler ile POAŞ arasında imzalanan sözleşmelerin, bayilerle POPAŞ için de geçerli olacağı kabulü, Borçlar Hukuku ile Ticaret Hukukuna hakim olan "Sözleşmelerin Nispiyeti" prensibine göre mümkün değildir. Kaldı ki POPAŞ, kurulduğunda, POAŞ ile bayiler arasında yapılan sözleşmelerin 1998/3 Sayılı Tebliğ'e aykırı hükümler içerdiğini bilmemektedir. Öğrendiği tarih, bu konuya ilişkin Rekabet Kurulu Kararlarının tebliğ edildiği 26.12.2002 tarihidir. Rekabet Kurulu, sözü edilen

kararlarında POAŞ'a; ".....bayilerinle akdettiğin sözleşmelerin bazı hükümleri Tebliğ'e aykırıdır, bunları Tebliğ'e uygun hale getir, sana 60 gün süre veriyorum, bu sürenin sonunda sözleşmelerde gerekli düzenlemeleri yapmaz ve uygulamalara devam edersen hakkında soruşturma açacağım" demiştir. Tanınan 60 günlük süre 24.2.2003 tarihinde sona erdiğine göre POAŞ'ın, çoğunluk görüşüne göre aynı ekonomik bütünlük içerisinde yeralan ve POAŞ'ın yerine geçen POPAŞ'ın sorumluluğu da bu tarihte başlayacaktır. Rekabet Kurulu'nun yukarıda konu edilen 9.11.1999 ve 30.4.2002 tarihli kararlarının muhatabı POAŞ'tır. Kurul Kararıyla POAŞ'a yapılan uyarının ve bu uyarının gereklerinin yerine getirilmesinin POPAŞ'tan beklenmesi mümkün değildir. POAŞ'ın 1 Mart 2000 tarihinde ticari faaliyetlerini sona erdirip 30.7.2003 tarihinde tasfiye sürecine girişi de bu olguya bir anlam kazandırmaktadır.

POAŞ ve POPAŞ birbirinden ayrı ve bağımsız iki hükmi şahsiyet, iki hukuki varlıktır. Birbirinden bağımsız organları bulunmakta, iki şirketin yönetim organları tamamen başka insanlardan oluşmaktadır. Dolayısıyla bu iki şirketin aynı ekonomik birlik olarak kabul edilmesi, birinin idari para cezasını gerektirecek bir hukuki aykırılıktan ötürü diğerinin cezalandırılması hukuken olanaklı değildir. Çoğunluk görüşü de (gerekçeli kararın 21. sayfasındaki paragrafta) bu olguyu aynen kabul etmektedir. Katılmadığım husus bu vurgudan sonraki bölümdür. Kurul, kararında, POAŞ ve POPAŞ'tan bahisle "her iki firmanın da ayrı birer hukuki varlık oldukları ve bu firmaların yönetim kurulu üyeliklerinin farklı kişilerden oluştuğu hususları doğrudur. Ancak Rekabet Hukukunda, firmaların ayrı birer hukuki varlığa sahip olmaları mutlaka ayrı birer teşebbüs olmaları sonucunu doğurmamaktadır. Kanun'un "Tanımlar" başlıklı 3. maddesinde "teşebbüs" kavramına yer verilmiştir. Rekabet Hukuku uygulamalarında "teşebbüsler" muhatap alınmaktadır. Birden çok ve farklı hukuki varlıklara sahip firmaların tek bir teşebbüs olarak kabul edilmesi 4054 Sayılı Kanun'un uygulamalarında sık karşılaşılan bir durumdur" denilmekte, bu firmaların ekonomik bakımdan bir bütün teşkil ettikleri vurgulanarak aynı firmanın kontrolünde bulunan iki anonim şirketin ayrı birer teşebbüs olarak kabul edilmesinin mümkün olmadığı belirtilmektedir. Bu tespit doğru değildir. Katılmamaktayım.

Kurul'un ceza kararını oluştururken katılmadığım dayanaklarının biri de sözleşme ile anlaşma kavramlarına yönelik değerlendirmesidir. Kurul, Borçlar Hukukundaki "sözleşme" kavramı ile Rekabet Hukukundaki "anlaşma" kavramlarının örtüşmediğini belirterek, Rekabet Hukukunda bir anlaşmanın varlığından söz edebilmek için taraflar arasında mutlaka Borçlar Hukuku anlamında tam bir sözleşmenin akdedilmiş olmasının gerekmediğini, bir anlaşmanın varlığı ve tarafların kendilerini bu anlaşmayla bağlı hissetmesinin 4054 Sayılı Kanun'un 4. maddesi kapsamındaki bir anlaşmadan söz edebilmek için yeterli olacağını kabul etmektedir. Bu kabul Ticaret Hukuku ve Borçlar Hukukunun amir hükümlerine aykırıdır ve bu gerekçeye dayalı cezalandırma kararı doğrudur.

Rekabet Kurulu, kararında POAŞ İLE POPAŞ'ın aynı ekonomik bütünlük içerisinde yer aldığını kabul ederek POAŞ ile bayileri arasında akdedilen sözleşmelerdeki hak ve yükümlülüklerin fesih sözleşmesi ve protokolleri ile POPAŞ tarafından üstlenildiğini, POPAŞ'ın POAŞ'ın yerine geçtiğini kabul etmekte ve raportörler tarafından yerinde inceleme sırasında ele geçirilen noter ihbarnamelerine dayanmaktadır. 11 Mayıs 2001 ila 26.7.2002 tarihleri arasındaki bu ihbarnameler (soruşturma raporunun Ek-17 sindeki) incelendiğinde içerdiği hükümlerin birbirinden çok farklı olduğu görülecektir. POAŞ tarafından gönderilen ihtarnamelerin 3. maddesinde “şirketimiz ile muhatap arasında mün’akit sözleşmeyi fesh ettiğimizi ihtaren bildiririz” bildirimi yapılırken, POPAŞ tarafından gönderilen ihbarnamelerin 3. maddesinde ise “bu bayilik ilişkisine son vermeye karar verdiğimizizi ihtaren bildiririz” denilmektedir. Yani, POAŞ ile bayiler arasındaki sözleşmeden söz edilmemektedir. Bu söz edilmiş çoğunluk görüşünün kabulünün aksine POPAŞ'ın POAŞ ile bayiler arasındaki sözleşme hükümlerini halefiyet yoluyla üstlenmek istememesi iradesinin sonucudur. Görüleceği üzere; keşide ettiği ihtarnameleri ile POAŞ “BAYİLİK ve SERVİS SÖZLEŞMELERİNİ” feshederken, POPAŞ “BAYİLİK” ilişkisini sonlandırmaktadır. Fesih ihbarnamelerinin tümünün keşide tarihi, Rekabet Kurulu'nun 9.11.1999 ve 30.4.2002 tarihli kararlarının Peugeot'a tebliğ edildiği 26.12.2002 tarihinden öncedir. POAŞ'ın faaliyetini 1 Mart 2002 tarihinde durdurduğuna, gerek POAŞ gerekse POPAŞ tarafından, POAŞ ile bayileri arasındaki sözleşmeleri feshi ihbar ile sonlandırıldığına ve Rekabet Kurulu'nca sözleşmelerin 1998/3 sayılı Tebliğ hükümlerine uygun hale getirilmesinin teşebbüslere ihtaren 26.12.2002 tarihinde tebliğ edilip ihlali giderme süresinin son gününün 24.2.2003 tarihi olmasına göre; POPAŞ'ın fesih ile ortadan kalkmış bir sözleşmeyi düzeltmesinin istenmesi, bu sözleşmelerin uygulanmaya devam edildiğinin ileri sürülmesi ve bu gerekçe ile cezalandırılması olanaklı ve doğru değildir. POAŞ'ın faaliyetini sonlandırdığı ve POPAŞ'ın kurulduğu tarihten sonra, POPAŞ'ın “feshedilen hizmet sözleşmelerinin Tebliğ'e aykırı hükümlerinin” uygulanmak suretiyle bayilerle ilişkilerini sürdürdüklerine dair hiçbir delil elde edilememiş, Kurul tarafından ortaya konulamamıştır. Aksinin kabulü ve sözleşmelerin Tebliğ'e aykırı hükümleriyle uygulanmaya devam edildiğinin iddia edilmesi, varsayım olacaktır.

Açıklamaya çalıştığım nedenlerle POPAŞ'ın para cezasıyla cezalandırılması toplanan delillere ve 4054 sayılı Yasaya aykırı olduğundan çoğunluk görüşüne katılmamaktayım.

M.Sıraç ASLAN

Kurul Üyesi